O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 13 (9.051) * 1998 йил 2 февраль, душанба * Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қарори

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовни «Амир Темур» ордени билан мукофотлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси қарор қилади:

Ўзбекистон давлатчилигини барпо этиш ва жаҳон ҳамжамиятида миллатимиз обрўсини юксалтириш, фуқаролар тинчлиги ва умуммиллий тотувликни мустаҳкамлаш, маданий қадриятларни асраб қолиш ва ривожлантириш борасидаги буюк хизматлари учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов «Амир Темур» ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1997 йил 26 декабрь.

Биз ва жаҳон

ИЛК ТАШРИФ ТААССУРОТЛАРИ

Шаҳримизга қароргоҳи Буюк Британияда жойлашган Европа Ёшлар клуби ташкилотлари конфедерациясининг делегацияси ташриф буюрди.

Мазкур ташкилот президенти жаноб Жон Бейтман бошчилигидаги делегация аъзолари жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия, жаҳон тиллари университетида бўлиб у ердаги ўқиш жараёни, ёшлар ҳаёти билан танишдилар, талабалар билан суҳбатлашдилар. Республика «Камолот» жамғармасида бўлдилар, шаҳримиздаги халқ амалий санъати намуналарини кўздан кечирдилар, ўзбек оилаларида бевосита халқимиз ҳаёти ва удумлари — «Келин салом», меҳмон кутиш, пазандалик санъатлари билан танишиб, бой таассуротларга эга бўлдилар.

Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгашида эса ушбу кенгаш, Европа Ёшлар клуб ташкилотлари конфедерацияси ва республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси ўртасида 1998—2000 йилларга мўлжалланган келишув аҳдномаси имзоланди. Келгусида ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш мақсадида имзоланган ушбу аҳдлашувга мувофиқ ёшлар ва оилавий делегациялар алмашинуви ташкил этилади, ёшлар фестиваллари, талабаларнинг халқаро кунлари, ёшлар масалалари бўйича симпозиумлар, конференциялар, семинарлар ўтказилади, хорижий жамоатчилик юртимизнинг маданият, санъат, илм-фан ва таълим соҳасида эришган ютуқлари билан таништирилади. «Камолот» жамғармаси кўмагида иқтидорли ёшлар танлови ўтказилиб, улар голибларини малака ошириш учун Европа мамлакатларига юбориш ҳам режалар сирасига киради.

— Ўзбекистонга илк бор ташриф буюришим, — деди биз билан суҳбатда ЕЁКТК президенти жаноб Жон Бейтман. — Бироқ юртингиздаги ёшларнинг илмга чанқоқлиги, тиришқоқлиги, республика раҳбариятининг ёшлар камолотига ҳар томонлама йўл очаётганлигини кўриб Ўзбекистоннинг тез орада ривожланган давлатлар қаторига киришига ишонч ҳосил қилдим. Бугун имзолаган битимимиз келгусидаги узоқ муддатли ҳамкорлик учун асос бўлади. Буюк Британияда ёшларга кўмаклашадиган кўплаб ташкилотлар бор. «Камолот» ва ушбу ташкилотлар ўртасида ҳамкорлик ўрнатилишига ёрдамлашиб, ҳар икки мамлакат тарихи, адабиёти, санъати бўйича миллий викториналар, семинарлар, конференциялар ўтказиш, Тошкент ва Лондон шаҳарлари ўртасида, жаҳон тиллари, жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетлари ҳамда Оксфорд, Кембриж ўқув юртлари ўртасида узоқ муддатли алоқалар ўтказишга баҳоли қудрат кўмаклашиш ниятидамиз. Насиб этса май ойида Англия ва Ўзбекистон футбол юлдузлари ўртасида беллашув ташкил қилиш ҳаракатидамиз. Тошкент ва Манчестер шаҳарларини биродарлаштириш режаларимиз ҳам бор.

Дилмурод НУРМАТОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Марказий сайлов комиссияси бўшаб қолган ўринга Олий Мажлис депутатлигига номзод кўрсатиш юзасидан Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий кенгаши тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб, 1998 йил 30 январь куни «Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 11, 24 ва 45 - моддаларига мувофиқ, 1941 йилда туғилган, Ўзбекистон Халқ демократик партияси аъзоси, «Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси» Давлат акционерлик жамиятининг Бош директори Вадим Петрович Кучеровни 17-Самолётсозлар сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига номзод этиб рўйхатга олди.

ОБУНА — ЙИЛ БЎЙИ

Маълумки, ҳар ойнинг ўнинчи кунига қадар сиз «Оқшом»га ёзилишингиз ва уни шундан кейинги ойдан бошлаб олишингиз мумкин. Демак «Тошкент оқшоми»ни март ойидан бошлаб олиш иштиёқида бўлсангиз, Сиз унга обунани 10 февралга қадар расмийлаштиришингиз керак. Яна шуни ҳам эслатиб ўтмоқчимизки, «Оқшом» газетаси чакана савдога жуда ҳам чекланган миқдорда чиқарилади. Унинг обуна нархлари қуйидагича:

	Абонент қутисига	Уй манзилига
• 1 ойга	104 сўм	156 сўм
• 3 ойга	312 сўм	468 сўм

Нашр индекси — 209.

Саноат

ШАРТНОМА МАЖБУРИЯТЛАРИ — ҚОНУН

«Юлдуз» ҳиссадорлик жамияти меҳнат аҳли ўтган йилни бирмунча яхши натижалар билан якунлади. Ҳиссадорлик жамиятига айлангандан сўнг ишчи-хизматчиларнинг меҳнатга муносабатлари тубдан ўзгарди. Корхонани бир маромда ишлатиш, янги бичимдаги замонавий маҳсулот турларини кўпайтириш, сифатини юксак даражага кўтариш борасида имкониятлар яратилди. Айниқса, буюртмачи талабига мос маҳсулотни ўз вақтида тайёрлаб бериш, бу ишни пухта шартномалар асосида амалга оширишга катта эътибор берилмоқда. Бу шаҳар фаолларининг 1997 йил якунларига бағишланган йиғилишида алоҳида таъкидланди. Ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси Абдуваҳоб Тошпўлатов билан суҳбатимиз ҳам шартнома асосида ташкил этиш хусусида борди.

— Абдуваҳоб ака, корхонада ўтган йилги шартнома мажбуриятларининг бажарилиши ҳақида бироз тўхталиб ўтсангиз.

— 1997 йили жамоамиз 494 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлади. Ишлаб чиқариш ҳажми 121,4 фоизни ташкил этди. Барча мижозларнинг буюртмаларини ўз вақтида адо этганлигимиз туфайли эътирозлар, ўзаро келишмовчиликлар содир бўлмади.

Аввало, шартнома мажбуриятлари деганда нима тушинилишига ойдинлик киритиш лозим. Бу буюртмачи билан тузилган шартноманинг ҳар бир бандини тўла ва ўз вақтида бажариш дегани, яъни маҳсулот тури талабга жавоб бериши керак, сифати яхши бўлиши, кўрсатилган муддатда тайёр бўлиши лозим. Агар бу бандларнинг бирортаси бажарилмай қолса, шартнома мажбурияти тўлиқ бажарилмаган бўлади ва жамоалар ўртасида келишмовчиликлар келиб чиқиши мумкин. Бунга яна бир сабаб корхоналар ўз ички имкониятларини инобатга олмай шартномаларга имзо чекадилар.

— Сизлар билан шартнома имзолаб уни бажармаган, шартнома мажбуриятларини бузган ташкилотлар ҳам бўлдими?

— Бундайлар ҳозирги кунда ҳар бир соҳада учраб туради. Шартномачиларимиз орасида ҳам ўтган йилларда хом ашё етказиб бериш бўйича мажбуриятларини бажармаганлари бор. Уларнинг номини айтмай қўя қолайлик. Чунки ҳали биз улар билан кўп йиллар ишлашимиз керак.

— Шартнома мажбуриятларини бажариш борасида сизлар қандай иш олиб борасизлар? Ишнинг ижобий натижасида унинг самараси қандай?

— Корхонамизда ҳар чоракда иш якунлари кўриб чиқилар экан, шартнома мажбуриятларининг ҳам қандай бажарилаётганлигига алоҳида эътибор қаратилади. Унга масъул шахслар ахборотлар беришади ва шу ахборотлар асосида келгусида қилинадиган аниқ фаолият белгилаб олинади. Сифат-назорат комиссияси эса маҳсулотнинг мажбуриятда кўзда тутилган талабларга жавоб бериши учун қайғуради. Улар нафақат кийим тайёр бўлгач, балки цехлардаги ҳар бир меҳнат жараёнида иштирок этиб, камчиликларни иш давом этаётган дастлабки даврдан тўғрилаб боришга ёрдам берадилар. Демак, маҳсулот буюртмачи талабига тўла мос келдими, бу шартнома мажбуриятининг бир банди бажарилди деган гап.

— Корхонанинг буюртмаларни ўз вақтида тайёрлашида унинг яратувчилари бўлган ишчи-хизматчиларнинг ҳиссалари қандай бўлмоқда?

— Чиндан ҳам маҳсулотнинг харидоргир бўлишини таъминловчилар уни яратаётган ишчи-хизматчиларимиз саналади. Уларнинг меҳнатлари эвазига жамоамиз 1997 йилда кўзда тутилган вазифаларни муваффақиятли адо этди. Мавжуд 10 та цехимиз бир маромда ишлашига эришдик. Халқимизда «Излаган имкон топади» деган нақл бор. Биз ҳам изланяпмиз, ишлаш, ишлаганда ҳам яхши ишлаш йўлларини қидиряпмиз. Бу борада тикувчиларимизнинг ўз иш анжомларига, меҳнатга муносабатлари тубдан ўзгарганлигини айтиб ўтмасдан бўлмайди. Ўтган йиллардаги баъзи бир қийинчиликларга қарамай биз тажрибали ва илғор кадрларимизни йўқотганимиз йўқ.

Иш шароити кўнгилдагидек бўлса, ишчиларнинг меҳнати ҳам шунга яраша унумли бўлиши ҳар доим диққат марказимизда. Жамоамизда 1700 нафарга яқин ишчи-хизматчи фаолият кўрсатади. Улар учун етарли шароитни яратишга қодирмиз. Ишчилар ошхонаси, уларнинг саломатлигини муҳофаза қилувчи саломатлик хонаси, оёқ кийим таъмири устахонаси ишчиларимиз хизматида. Иссиқ нон ва сомса тайёрловчи новвойхонамиз мавжуд. Болалар боғчаси оналаримизнинг мушкулини енгиллаштиради. Шу билан бирга жорий йилга оналар ва болалар учун профилакторий очиш ниятимиз бор. Ишчиларимиз ҳам бу ғамхўрликларга ўзларининг баракали ҳамда сифатли меҳнатлари билан жавоб беришмоқда. Зиммамизга шартнома мажбуриятларини олар эканмиз, бу ишда уларнинг улкан ҳиссалари борлигини унутмаймиз, ишчиларнинг имкониятларини ҳам ҳисобга оламиз. Айниқса, ўтган йилда Президентимизнинг Фармони билан корхонамизнинг илғор тикувчиси Дилбар Тоҳированинг «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими» деган юксак унвонга сазовор бўлганлиги жамоамиз аҳлини янги меҳнат ютуқларига руҳлантирди. Тажриба-тикув цехимизда амалга оширилаётган ишлар ибратлидир. Барча янги маҳсулот турлари шу ерда дунёга келади. Бу цехда замонавий кийимлар яратувчи модельер, бичиқчи, тикувчилар фаолият кўрсатадилар.

— Жорий йилнинг ҳам бир ойи якун топди. Дастлабки кунларда ишда қандай муваффақият бўлса, йил давомида янги-янги ютуқлар сари қутлуғ қадамлар бўлади. Сизларда 1998 йил режалари қандай? Албатта, шартнома мажбуриятларини бажариш ҳам ана шу режаларнинг асосини ташкил этса керак?

— Жорий йилда 505 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлашни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз. 1997 йил ноябрда бўлиб ўтган ярмаркада корхоналар, ташкилотлардан 350 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаб бериш учун буюртма тушди. Шартнома мажбуриятларини уддалаш учун имкониятларимиз етарли. Замонавий технологияга эгамиз. Жиҳозларимиз Германия, Япония, Венгрия, Россиядан келтирилиб ўрнатилган. Ўтган йилда эса акциялардан тушган дивиденд ҳисобидан 290 минг сўмлик янги технология сотиб олдик. 1997 йилда 32 турдаги янги маҳсулот яратилган бўлса, бу йил 40 турдаги маҳсулот харидорларга етказиб берилади. «Тоштўқимачи» ҳиссадорлик жамияти, Бухоро, Андижон тўқимачилик комбинати, Марғилон, Наманган шойи-ипак комбинатларидан хом ашё оламиз. Шунингдек, Индонезиядан 40 минг метр газлама олдик. Минскдан сифатли хом ашё келтириб, янги турдаги кийим-кечаклар яратишни мақсад қилиб турибмиз. Қўшни Қозоғистон ва Қирғизистон билан ҳамкорлигимиз яхши самара бермоқда.

Корхонамиз довруғини ёйиш, яъни ўзимизнинг сифатли маҳсулотларимиз билан доимо харидорлар эътиборида туриш, хорижга ҳам жаҳон бозорида рақобатлаша оладиган кийим-кечаклар экспорт қилиш бугунги мақсадларимизнинг асосини ташкил этади. Бунинг учун барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланишга, куч-ғайратимизни шу йўлда сафарбар қилишга ҳаракат қиламиз. Хуллас, энди фақат интилиш, изланиш ва шунга фидойи меҳнат қилиш даври келди. Чунки меҳнатимизнинг баракали маҳсули яшашимиз учун ҳам моддий, ҳам маънавий замин бўлади.

Суҳбатдош Шоҳида БОБОЕВА.

Туманларда

МИРОБОД

ТОБОРА ОБОД БЎЛМОҚДА

Туманда кенг кўламли қурилиш-тиклаш ишлари амалга оширилмоқда. Бунёдкорлар томонидан замонавий услубда қурилиб, фойдаланишга топширилган «Қуйлиқ ота» гузарида ибратли тадбирлар ўтказилмоқда. Шунингдек, Алимбекова кўчасида 32 хонадонга мўлжалланган 4 қаватли турар жой биносини 733-қурилиш-тиклаш поезди қурувчилари, «Миробод» даҳасидаги 2 та 16 хонадонга ҳамда 32 хонадонга мўлжалланган уйларни «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясига қарашли «Сифат» ҳиссадорлик жамияти бунёдкорлари, 9 қаватли 53 хонадонга мўлжалланган замонавий турар жой биносини шу корпорациянинг 1-уйсозлик комбинати қўли гул усталари бунёд этишди. Куни кеча эса ҳамшаҳарларимизга Нукус 1-тор кўчасида 2 та 16 хонадонга мўлжалланган уй фойдаланишга топширилди. Уйларни «Ўзшаҳарқурилиш» ҳиссадорлик жамияти қурувчилари қуриб битказишди.

Оила йилида бунёдкорларнинг режалари янада улкан. Барча қулайликларга эга бўлган турар жой бинолари қурилиши билан биргаликда Шароф Рашидов ҳамда Мусо Тошмуҳамедов маҳаллаларида аҳолининг шу куни талабига тўла жавоб берадиган гузарлар бунёд этиш режаланган.

«СОНИ» ТЕЛЕВИЗОРЛАРИ

«Фотон» ҳиссадорлик жамияти жамоаси бозор иқтисодиёти шароитидан келиб чиқиб янги маҳсулотлар яратиш йўлида изланмоқдалар. Бу корхонада Японияниг машҳур «Сони» компанияси билан ҳамкорлик яхши йўлга қўйилган. Ана шу ҳамкорлик натижасида корхонада Япония технологияси ва лицензияси асосида «Сони Кв-21-КIК» русумдаги рангли телевизорлар ишлаб чиқарилмоқда. Янги маҳсулотни ишлаб чиқариш учун япон томонидан тақдим этилган техник ҳужжатлар асосида мавжуд телевизорлар йиғадиган конвейер линияси модернизация қилинди.

ҚЎШМА КОРХОНАЛАР КЎПАЙМОҚДА

«Узэлектроаппарат» ҳиссадорлик жамиятида Россия билан ҳамкорликда тузилган «Элга-Азия» қўшма корхонаси иш бошлади. Қўшма корхонада янги турдаги маҳсулот — маиший электр плиталари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Ҳозирда бу кичик қўшма корхонада 15 нафар ишчи ишламоқда. Келгусида уни кенгайтириш кўзда тутилган. Шунингдек, корхона 1998 йилда Польша, Литва ҳамда Малайзия билан қўшма корхоналар очиш, янги маҳсулотларни хорижга экспорт қилишни режалаган.

ЗАМОН ТАЛАБИ АСОСИДА

«Ватан диёри» ҳиссадорлик жамияти мебелсозлари халқимизга замонавий ва сифатли маҳсулотлар етказиб, уларнинг эҳтиёжини қондириш борасида тинмай изланмоқдалар. Корхонада ўтган йили 95 миллион сўмликка яқин 20 хил турдаги мебель маҳсулотлари тайёрланди. Айниқса, улар тайёрлаётган юмшоқ мебеллар харидорларга маъқул тушмоқда.

Яқинда республика миқёсида ўтказилган мебель маҳсулотлари кўргазмасида бу жамоа маҳсулотларининг сифатига ҳам юқори баҳо берилди. Ушбу кўргазмада улар «Ўзбексавдо» ҳамда «Ўзбекбирлашув»га қарашли жуда кўплаб ташкилотлар билан 155,5 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаб бериш юзасидан шартнома имзоладилар.

ҚАБУЛ КУНЛАРИ

Туманда 39 маҳалла мавжуд. Уларнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётимиздаги ўрни эътиборга олинган ҳолда туман ҳокимлигида маҳалла оқсоқоллари учун ҳар чоршанба қабул куни ўтказмоқда. Қабул кунида маҳалла оқсоқоллари жойлардаги камчиликларни бартараф этиш ҳамда энг долзарб масалаларни бажариш бўйича тавсиялар олишади. Бу маҳаллалар ишини яхшилашга хизмат қилмоқда.

Шоира ИСМАТОВА.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига таваллуд кунининг 60 йиллиги муносабати билан давлат бошлиқлари ва ҳукумат раҳбарларидан, таниқли сиёсатчилар, жамоатчилик вакиллари ва дунёнинг барча бурчакларидаги фуқаролардан самимий дил сўзлари изҳор этилган қутловлар келиши давом этмоқда.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига Рамазон байрами муносабати билан хорижий давлатларнинг раҳбарларидан чуқур эҳтиром сўзлари изҳор этилган самимий табриклар келмоқда.

● Вазирлар Маҳкамасида Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлиб ўтди.

● Вазирлар Маҳкамасида ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш комиссиясининг мажлиси бўлди.

● Гулистонда дори-дармонлар ишлаб чиқарадиган ўзбек-чех «Лечива фармсаноат» қўшма корхонаси фойдаланишга топширилди.

● Ҳамза номидаги академик драма театрида Ўзбекистон маданият ходимларидан бир гуруҳи — ижодий уюшма ва бирлашмалар раҳбарлари, аъзолари, оммавий ахборот воситалари ходимлари, олимларнинг бир қатор жамоат ташкилотларининг вакиллари иштирокидаги учрашувида мустақиллик даврида босиб ўтилган йўлга назар ташланиб, олдинда турган вазифалар ҳақида гаплашиб олинди.

● Самарқанд аэропортидаги таъмирлаш ишлари ниҳоясига етказилди. Эндиликда бу ердан Москвагача мунтазам пассажирлар қатнови бошланди.

● Ўзбекистон телерадиокомпанияси ўз нашрига эга бўлди. Ўзбек тилидаги «Садо» ҳафтаномасининг биринчи сони босмадан чиқди. Унинг саҳифалари орқали радио ва телевидение ҳаётига оид янгиликлар билан танишиш мумкин. «Садо» саҳифаларида радио ва телевидение дастурлари эълон қилинади. Ҳадемай унинг рус тилидаги нашри ҳам чоп этила бошлайди.

● Кечадан эътиборан Ўзбекистон телевидениеси орқали Абдулла Қодирийнинг машҳур «Меҳробдан чаён» романи асосида «Ўзбектелефильм» студияси ижодкорлари яратган 15 қисмдан иборат телесериал томошабинлар ҳукмига ҳавола этила бошлади.

ЖАҲОНДА

● Кеча Россия Бош вазири Виктор Черномирдин Барвиха дам олиш уйига бориб Россия Президенти Борис Ельцинни туғилган кунининг 67 йиллиги муносабати билан табриклади.

● Тожикистонга ташриф билан борган Россия Давлат думасининг раиси Геннадий Селезнев Россия тинчликни сақловчи кучлари ана шу мамлакатда қолишлари кераклигини айтди. Унинг фикрича бу нарса Тожикистонда тинчликни сақлаб туриш учун керак. Давлат думасининг бошлиғи шунингдек Россия қўшинларини Душанбедан аста-секин олиб чиқиб кетиш фикрини ҳам билдирди.

● Қирғизистон Президенти Асқар Акаев шу йилнинг апрель ойида Минскда бўладиган учрашувда Россия, Белоруссия, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасидаги битим имзоланишига ишонч билдиришини айтди.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

Янгиликлар. Воқеалар. Хабарлар

● Кечадан бошлаб Россияда пенсиялар миқдори 12—15 фоиз миқдорида оширилди.

● Тожикистон бош прокуратураси кеча расмий равишда бирлашган тожик мухолифатининг раҳбарлари бўлган Саид Абдулло Нурий, Акбар Туражонзода ва мухолифатдаги бир қатор таниқли намояндаларга нисбатан жиноий иш тўхтатилганлигини билдирди. Мамлакатда тинчликни ўрнатиш, миллий тотувликни ва барқарорликни таъминлаш мақсадида амнистия эълон қилинди.

● Бугун Ереванда Арманистон Миллий мажлисининг еттинчи сессияси ўз ишини бошлади. Унинг кун тартибига 80 га яқин қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш киритилган.

● Кўп марта фойдаланиладиган «Индевор» космик кемаси кеча Флорида штатининг Канаверал бўғозидаги космодромга қўнди. У етти кишидан иборат экипажни Ерга олиб тушди. Маълумки, ушбу таркибда америкаликлардан ташқари миллати бўйича ўзбек, ўшлик Солижон Шарипов ҳам бор.

● Гватемала билан Куба ўртасидаги дипломатия алоқалари яна қайтадан тикланди. Маълумки, бундан 37 йил муқаддам, яъни Кубада ҳокимиятни Фидель Кастро эгаллаганидан сўнг мамлакатлар ўртасидаги дипломатия алоқалари узилиб қолган эди.

● Президент Ҳайдар Алиевнинг махсус фармони билан Озарбайжонда қиморхоналар, ахлоқсизликка хизмат қиладиган шунга ўхшаш бошқа кўнгилочар жойлар ёпиладиган бўлди.

● Австрия пойтахти Вена шаҳрида Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг семинари ўз ишини муваффақиятли якунлади. Ушбу семинарда Европа қитъасида ҳарбий доктрина ва мудофаа сиёсати сингари хавфсизликнинг долзарб масалалари муҳокама қилинди.

● Ашгабатда Туркманистон ва Украина Президентлари С. Ниёзов ва Л. Кучма туркман газини Украинага етказиб беришни тиклаш тўғрисидаги ва бошқа бир қатор ҳужжатларни имзоладилар.

● Шанба куни АҚШ давлат котиби Маллен Олбрайт Исроил Бош вазири Бениамин Нетаняху ва Фаластин раҳбари Ёсир Арофат билан музокаралар ўтказиш учун Яқин Шарққа ташриф билан келди.

● Шанба куни 23 кишидан иборат БМТ экспертлари гуруҳи Бағдодга келди.

● Франция пойтахти Париж шаҳрида ўтказилган каратэ бўйича мусобақада қатнашган юртдошимиз — 18 ёшли Жасурбек Жамилов мутлақ голиблик учун олиб борилган беллашувда фахрли бешинчи ўринни эгаллади.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Алоқа иншоотларини таъмирлаш бўйича режадаги профилактика ишлари амалга оширилиши муносабати билан

1998 йилнинг 2 февралидан 22 февралигача

Ж. Обидова кўчаси, Ж. Обидова тор кўчаси, Х. Асомов тор кўчаси, Тимирязев, Молоков, Ғирғиртепа, Татарская, Башкирская ва Инжобод кўчалари ва уларга туташ бўлган кўчаларда истиқомат қилувчи 34/35-АТС абонентларида вақтинчалик алоқа бўлмайди.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.M

Қурилиш

КЎРКЛИ УЙ-ЖОЙЛАР

«Ўзбекистон темир йўллари» акционерлик жамияти қошидаги «Йўлқурилиштрести»га қарашли «351-қурилиш-монтаж поезди» қурилиш бошқармаси ғиштли уй қуришга ихтисослашган. Бошқармада 100 киши меҳнат қилади. Айни вақтда унинг бунёдкорлари 60 хонадонли уйни сифатли қилиб қуриш мақсадида тер тўкишяпти. Қурилиш майдонида бўлим бошлиғи Аҳмед Назархонов билан суҳбатлашдик.

— Қураётган уйларимизнинг ҳар томонлама кўркам бўлиши энг аввало лойиҳачиларга боғлиқ. Айрим чизмаларда уйнинг олд томони кўринишли бўлиб, орқа томонида нимадир етишмаётгандек бўлади. Шунинг учун лойиҳалар ҳар томонлама мукаммал бўлса нур устига нур бўлади. Айниқса, айвонларнинг ойнаванд бўлиши жуда кўп уйларга кўрк бахш этади.

Навбатда қурилаётган уйлар Фарғона йўли кўчасидан жой олаяпти. Бу ерда ўтган йили 24 хонадонга мўлжалланган уйни фойдаланишга топширган эдик. Яшовчилар ғоят миннатдор. Чунки уй лойиҳаси бундан 2—3 йил олдинги лойиҳалардан фарқ қилади. Хоналари кенг, шифти баланд. Бунинг устига ҳамма уйлар 3—4 хонали. Уларнинг ҳажми ҳам кенг. Масалан 4 хонали уй 72,81 квадрат метрни ташкил этади. 3 хоналиси эса 59,2 квадрат метрдир.

— Уйларнинг лойиҳалари кимлар томонидан тайёрланади?

— Трестимизда махсус лойиҳачилар гуруҳи мавжуд. Петр Симонов лойиҳа ишлари бўйича бош муҳандис. Мана шу қураётган уйимиз ҳам унинг лойиҳаси бўйича бунёд этилаяпти. Шунингдек, чизмаларни тайёрлашга «Уйжоййўллойиҳа» трестининг лойиҳачилари ҳам ўз ҳиссаларини қўшишган.

— Қурувчиларга яратилган шароитлар қандай?

— Мана 21 йилдан бери шу соҳада меҳнат қиламан. Кўп қурилиш ташкилотларида ишлашга тўғри келди. Аммо ҳеч қайсисида қурувчиларга нисбатан бу ердагидек эътиборни кўрмаганман. Сабаби ёзги таътил кунларида МДҲ давлатларига бориш истагида бўлсак, темир йўл хизматидан бориш-келиш учун бепул фойдаланамиз. Бир ойлик иш ҳақи ҳажмида қўшимча маблағ оламиз. Назарбекдаги санаторийимизда имтиёзли йўлланма билан дам олиш ҳуқуқига ҳам эгамиз. Махсус поликлиникамиздаги турли хил муолажалар ҳам бепул амалга оширилади. Ҳар йили кузда қўшимча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ёки пул берилади. Бу йил ҳар бир кишига 6 минг сўмдан пул тарқатдик.

Шунга яраша ишчиларимиз ҳам куннинг совуғига ёки иссиғига қарамай уйларни тезроқ битиришга ҳаракат қилишмоқда. Зина Зокирова раҳбарлигидаги пардозловчилар, Рихсивой Раҳмедов ва Икром Турдиқулов бошчилигидаги комплекс бригада аъзолари ибрат кўрсатиб ишлашмоқда. Ишчилар орасида пардозловчи Алфия Толипова, Светлана Раткина, тикловчи Николай Капустин, Георгий Термонбелов, ғишт терувчи Мансур Абдукаримбековларни ўз касбининг содиқ усталари десам янглишмайман. Уларнинг мана шу шижоатлари туфайли Наврўз байрамига 20 та хонадонни фойдаланишга топширамиз. Қолган 40 тасини Мустақиллик кунининг 7 йиллигига эгаларига тақдим этамиз. Ўзгача лойиҳада қурилган уйларимиз, ўйлаймизки бошқаларга ҳам манзур бўлади.

Гулзода МАМБЕТОВА.

«Қандолат — Руста» кичик корхонасида айни кунларда 20 дан ортиқ турдаги қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Ширин-шакар маҳсулотларни аҳоли дастурхонига тортиқ этишда технолог Нигора Каримованинг муносиб улуши бор.

СУРАТДА: Нигора Каримова тайёр маҳсулотларни намойиш этмоқда.

Рашид Галиев олган сурат.

Касаба уюшмалар

МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ ШАРОИТЛАРИ ЯХШИЛАНАДИ

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш йил сайин яхшиланиб бормоқда. Шаҳар кўчаларида тезюрар турли русумдаги транспортларнинг пайдо бўлиши йўловчилар манзилларини яқин қилишда кўп афзалликларга эга бўляпти. Жамоатчи мухбиримиз «Тошшаҳарйўловчитранс» давлат уюшмаси марказий нозимлик хизмати касаба уюшмаси раиси Оллоназар Ёқубовга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Оллоназар Ниёзматович, марказий нозимлик хизмати жамоасининг ҳаракат маромини сақлашдаги вазифалари нималардан иборат?

— Марказий нозимлик хизмати шаҳримиз бўйича ягона, унда 600 дан зиёд турли миллат вакиллари навбатма-навбат кун бўйи транспортларнинг бир маромда ҳаракатини кузатиб турадилар. Ёки саройдан йўловчилар хизматига чиқмаган транспортларнинг ўрнини тўлдириш чораларини излайдилар.

96 та нозимлик хонасига эгамиз. Бу ердан ҳаракат маромини назорат қилувчи навбатчи нозимлар ҳар куни 1200 та автобуснинг 17.567 та рейс қилишини назорат остига оладилар. Ҳар томонлама қулай бу автобуслар кунига 2 миллион 3 минг йўловчи манзилини яқин қилади.

Жами 47 та трамвай ва троллейбус йўналишида 533 та электр транспорти ҳаракат қилиб, 545 минг йўловчини кўзлаган манзилига элтиб қўймоқда. Шаҳар аҳолисининг транспортга бўлган талаб ва эҳтиёжини қондириш йўлида изланиш, ички имкониятлардан самарали фойдаланиш, хизмат кўрсатиш маданиятини такомиллаштириш жамоамиз ҳар бир аъзосининг кундалик иш дастуридан ўрин олган.

— Касаба уюшмаси аҳолига хизмат маданиятини ошириш мақсадида қандай тадбирларни амалга оширмоқда?

— Шаҳар транспорт ҳаракатларини кузатиш тўртта бўлимдан ташкил топган. Тажрибали Абдуғани Қаҳҳоров, Валентина Южавина, Лариса Мозанко, Галина Охотниковалар бўлим бошлиғи бўлибгина қолмай, нозимлар орасида таълим-тарбия ишларини яхшилашда, меҳнат интизомига риоя этишни таъминлашда, ходимларни мустақил ишлашга ўргатишда ибрат бўлмоқдалар. 25—30 йиллик меҳнат фаолиятининг жонкуярлари Эргаш Хўжаев, Гулсара Галимовалар ўз касбининг ҳақиқий жонкуярларидир.

Баъзан саройдан кечикиб чиққан ёки йўлдаги носозликлар туфайли ҳаракат жадвалининг бузилиши натижасида йўловчилар бекатларда тўпланиб қоладилар. Бундай пайтда тажрибали нозимлар саройга ёки тиклаш бўлимига маълумот берибгина қолмай, марказий нозимлик орқали носозликларнинг қандай бартараф этилаётганлиги ҳақида маълумот олиб, йўловчиларни ҳам ундан хабардор қилиб турадилар.

Ишбилармон ва фахрий нозимлар тажрибасини Надежда Чуносова, Любовь Шамбер, Равшан Абдуманнопов, Елена Арахелян каби ёшлар давом эттирмоқдалар. Чунки улар нозимлар малакасини тинмай ошириш муҳим аҳамият касб этишини яхши билишади. Геннадий Крицин, Ғайрат Аҳмедов, Лариса Мазанколар янги ходимларга касб сирларини ўргатишда ва уларнинг билимига қараб жой-жойига қўйиб ишлатишда фидокор бўлмоқдалар.

— Оллоназар Ниёзматович, ўтиш давридаги муаммоларни ечиш борасида нозимлар моддий томондан ҳимояландими?

— Албатта, шу кунда ҳам улар ҳимояланиб келиняпти. 250 нафар нозим 536 минг сўм миқдорида моддий таъминланди. Жамоамизнинг 45 та нафақахўрига 600 сўмдан ёрдам бердик. Бунинг устига беморларга ва кам даромадли, кўп болали оилаларни ҳар томонлама моддий жиҳатдан қувватладик.

Ўтган йили кўплаб нозимларимиз санаторий ва дам олиш масканларида соғлиқларини тиклаб, меҳнат қучоғига қайтдилар.

Саёҳат — роҳат деганларидек, уч кунлик Бухоро — Самарқанд бўйлаб саёҳат поездида ҳордиқ чиқардик. Тарихий обидалар — Улуғбек расадхонаси, Бухоро — очиқ осмони остидаги музей, Гўри Амир, Регистон, Шоҳизинда, Баҳоуддин Нақшбанднинг меъморий обидаси, Мир Араб мадрасасини зиёрат қилиб қайтдик.

Ниятимиз 1998 — Оила йилида оилалар моддий таъминотини яхшилаш, ходимларимизга тиббий ёрдам кўрсатиш билан чекланмай, балки баҳаво масканларда дам олишлари учун ҳам яхши шароитлар яратишдир.

Суҳбатдош Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

«Ўртоқ» ҳиссадорлик жамияти қандолатчилари халқимиз дастурхонини турли-туман маҳсулотлар билан таъминлаш йўлида изланмоқдалар.

СУРАТДА: ширинликлар тайёрлаш жараёнидан бир лавҳа.

Рустам Шарипов олган сурат.

Тадбиркорлик

ХОРИЖДАН БУЮРТМА ОЛИШМОҚДА

Миробод туманида жойлашган «Стан» кичик корхонасида 50 нафар ишчи-хизматчи меҳнат қилади. Ўтган йиллар мобайнида 100 дан ортиқ турдаги мебель маҳсулотларини ишлаб чиқарган бу жамоа аъзолари Оила йилида янги маҳсулот турларини яратиш иштиёқида меҳнат қилишмоқда.

Корхона замонавий дастгоҳлар билан жиҳозлангани ва хом ашё етарли бўлгани сабабли ишлаб чиқарилаётган асосий маҳсулотлар — мактаб парталари, стол-стуллар, спорт зали учун мебель анжомлари, калитлар сақланадиган шкафлар харидорлар эътиборини қозонмоқда. Янги маҳсулот турларини яратишда корхона рассом-дизайнери Рамиль Ҳасаншиннинг хизматлари салмоқлидир. У яратган эскизлар буюртмачиларга ўзининг қулай ва шинамлиги билан манзур бўлмоқда.

— Маҳсулотларимизнинг нархини бозор иқтисоди талабларидан келиб чиқиб белгилаганмиз, — дейди корхона раҳбари В. Лучанский. — Шунинг учун ҳам сифатга алоҳида эътибор қаратмоқдамиз. Ўтган йиллар мобайнида республикамиз олий ўқув ҳамда ўрта махсус, ҳунар билим юртлари, мактаб ҳамда мактабгача тарбия масканларини сифатли мебель маҳсулотларимиз билан таъминлаган бўлсак, бу йил қўшни давлатлардан ҳам буюртмалар қабул қилдик. Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон сингари қардош мамлакатларга ўз маҳсулотларимизни экспорт қилиш ниятимиз бор. Экспортдан тушган фойдани эса корхонани кенгайтиришга ва ишчиларимизнинг моддий аҳволини янада яхшилашга сарфлаймиз.

Тадбиркорлик билан иш юритаётган корхонада ўзларининг баракали меҳнатлари билан ҳурмат топаётган Анвар Розиқов, Сергей Говорков, Бахтиёр Нурматов сингари мебель усталарининг номларини алоҳида айтиб ўтиш ўринлидир. Ўз касбини ардоқлаган бу ишчилар, доимо пухта иш юритишиб, маҳсулотнинг сифатли ва чиройли бўлишига эришмоқдалар.

Шарифа ИЛЁСОВА.

Покизалик

МАВСУМИЙ ИШ ЭМАС!

Тошкентимизда бири-биридан гўзал ва обод маҳаллалар кўп. Масалан, Ҳувайдо, Ғ. Абдуллаев, Мингўрик, Навбаҳор, Матонат, Усмон Юсупов, Яккасарой (бу рўйхатни истаганча давом эттириш мумкин) маҳаллалари шулар жумласидандир. Мустақиллигимиз шарофати билан уларнинг кўпчилиги тамоман янгиланди. Кўриб кўз қувнайдиган гузарлар қад кўтарди. Ободончилик ишлари ҳам ибратли. Уша кўчаларни кезиб, бирор жойда нохуш манзарага дуч келмайсиз. Ҳар куни эрталаб уй бекалари ҳовли ва хонадонларни супуриб-сидириб, улардан чиққан чиқиндиларни махсус идишларга солиб, шундоққина эшик олдига чиқариб қўйишади. Ушбу маҳаллаларга бириктирилган ахлат машиналари эса мунтазам белгиланган муддатларда келиб (маҳалла оқсоқоллари бу ишни қаттиқ назорат остига олишган) идишларни тозалаб, улардаги ахлатларни олиб кетишади. Хўш, нега бу ибратли ишлардан ўзгалар ўрнак олишмайди. Айниқса бу гап кўп қаватли уйлар қошида ташкил этилган маҳаллалар ва уларнинг оқсоқолларига таааллуқлидир.

Миробод туманининг Саид Барака кўчасидан ўтаётиб бир неча жойда ахлат идишлари қўйилган бўлишига қарамай, баъзи хонадон эгалари ахлатларни идиш қолиб, кўчага тўкишаётганларининг — гувоҳи бўлдик. Кўз ўнгимизда ёшгина бир аёл ҳеч иккиланмай челакдаги қолдиқ ва чиқиндиларни кўча ўртасига ағдарди. Уни тўхтатдик.

— Шошилиб турибман. Гапира қолинг гапингизни, — деди у бурилиб кетаётиб.

— Кечирасиз, нега ахлатни идиш қолиб, кўчага тўкасиз?

— Сизга нима, терговчимисиз? Ҳамма шу ерга тўккандан кейин мен нима қилай?

— Ахир шундоққина уйингиз олди ахлатхона бўлиб ётса майлими? Эртага пашша ва чивинлар кўпайиб кетади-ку.

— Улар билан курашадиган ташкилот бор. Утиравермай келиб ўз ишларини бажаришсин-да.

Қани энди бундай мушоҳада юритувчилар онда-сонда учраса. Афсуски, бундайлар кўп орамизда.

Абдурауф Фитрат кўчаси анча обод, саранжом-саришта. Лекин уйлардан бирининг рўпарасига келиб, нохуш ҳолатга дуч келдик. Бу ерда ҳам ахлатлар махсус идишларга эмас, балки, пала-партишлик билан кўча чеккасига тўкиб ташланганди.

Афсуски, бундай нохуш ҳолатларни баъзи жамоат транспортларида ҳам учратамиз. Асосан юқумли касалликларни келтириб чиқаришга сабаб бўлаётган бу антисанитария ҳолатига транспорт саройларининг мутасаддилари етарли эътибор беришмаётганлиги ажабланарлидир. Ҳайдовчидан ҳайдовчига ўтиб, эрта тонгда йўлга чиққан баъзи транспортлар (айниқса бу автобусларда кўп учрайди) мутлақо артиб тозаланмаган бўлади. Бу машиналарнинг биринчи йўловчилари анчагача чанг юқи ва ифлос ўтиргичларга ўтиришга ботинмай туришади. Кейин мажбуран ёнларидан рўмолча чиқариб, уларни артиб-тозалашади.

Кўчаларнинг ифлос бўлишига белгиланмаган ерларда машина ювадиган қўлбола хизмат жойларининг пайдо бўлиши ҳам сабаб бўлмоқда. Бундай ҳолатни шаҳримизнинг турли жойларида учратиш мумкин. Айниқса, бундай манзара йирик муассаса ва идора хизматчиларига ажратилган машина тўхташ майдонларида ва пойтахтимизнинг магистрал кўчаларида учраши кечирилмасдир. Мисол учун Амир Темур кўчасининг «Қозоғистон» кинотеатри яқинидаги ва Аҳмад Дониш кўчасидаги қўлбола машина ювиш жойларини айтиб ўтиш кифоя.

Яна бир муаммо. Кўча ва бекатларнинг ифлос бўлишига савдо корхоналарида сотилаётган сувлардан бўшаган елим шишалар ҳам маълум даражада «ҳисса» қўшмоқда. Сувдан бўшаган бу шишаларни савдо корхоналари қайтариб олмайди. Улар асосан ахлат сифатида кўчаларга ташланади. Кўпинча яроқсиз ҳисобланган бу идишлардан ёш болалар кўча-кўйда футбол тўпи сифатида фойдаланиб юришади. Агар улар маҳсулот сифатида қайта ишлаш учун топширилганда эди, ҳар томонлама фойдали бўларди.

Умуман айтганда, озодалик бу мавсумий иш бўлмай, балки, унга йилнинг тўрт фаслида ҳам кундалик юмуш сифатида алоҳида эътибор билан қараш керак. Шаҳар фаолларининг барча тошкентликларга мурожаатида таъкидланганидек, шаҳримизнинг обод ва гуллаб-яшнаши учун ҳар биримиз бурчли эканмиз, тозалик ва покизалик барчамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Мақсуд ОРИПОВ.

Касбнома

ДОРИДЕК МАЛҲАМ

Донолар «Тан сиҳатлик — туман бойлик», дейдилар. Ақлли, ўзини билган одам соғлигини, саломатлигини ёш пайтидан эҳтиёт қилади.

Лекин инсон умид билан яшайди. «Дунёда биргина пок одам бўлса ҳам ундан путур кетмайди», деган нақл бор. Дори сотувчилар ва дорихоналар ичида ҳам яхшилари кўп. Шундайлардан бири сифатида пойтахтдаги 2-дорихонани мисол келтириш мумкин. У ерда ўттиздан зиёд ходимга Садриддин Насриддин ўғли Низомиддинов раҳбарлик қилади. У сизни ҳар доим очиқ чеҳра, ширин сўз билан қарши олади ва иложи борича ҳожатингизни чиқаришга ҳаракат қилади. «Имконияти бўлса, қўнғироқ қилинг» ёки «Фалон соатда хабар олинг, бошқа дорихоналардан топишга ҳаракат қиламиз», — дея кузатиб қолади.

Ширин сўз — жон озиғи, уни ҳамиша инсонга доридан яхшироқ таъсир этувчи бир ноёб малҳам янглиғ хизмат этишини унутмайлик!

Мели НОРМАТОВ, ёзувчи.

ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНА

ТОШКЕНТ ШАҲАР АДЛИЯ БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ НИЗОМИДДИН ЗОКИРОВ ТАҲРИРИ ОСТИДА

САВОЛ: Бозор муносабатларини шакллантиришда шартномалар муҳим роль ўйнаши табиий. Хўш, шартнома деганда нимани тушунамиз?

ЖАВОБ: Шартномалар маҳсулот ва товарларни сотишнинг ҳуқуқий шакли бўлиб ҳисобланади ва унинг асосий турлари олиш-сотиш, етказиб бериш, айирбошлаш, контрактация ва шу кабилардан иборат. Корхоналарнинг бошқа корхоналар, ташкилотлар, фуқаролар билан хўжалик муносабатлари шартнома негизида қурилади. Ушбу шартномалар Ўзбекистон Республикасининг амалдаги фуқаролик кодекси, бир қатор қонун ва меъёрий ҳужжатлари орқали тартибга солинади.

Лекин корхоналарнинг амалдаги шартнома тузиш фаолиятида бир қанча камчилик ва тушунмовчиликлар мавжуд. Баъзи шартномаларнинг амалдаги қонунчиликка зид ҳолда тузилиши ёки нотўғри тузилиши натижасида корхоналар зарар кўрмоқда. Тузилаётган шартномалар бўйича мажбуриятларни умуман бажармаслик ёки чала амалга ошириш ҳоллари тез-тез учраб турмоқда. Бу эса ўз навбатида республика иқтисодиётига ҳам таъсир ўтказади.

САВОЛ: Шартнома қандай тузилиши лозим? Улар қандай қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади?

ЖАВОБ: Амалдаги фуқаролик кодексининг 353-моддасида «Шартнома — бу икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқлари ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишувдир», деб таърифланган.

Шартнома иштирокчилари ўзаро келишувга асосланиши лозим. Тарафлар ўзаро тенглик тамойилига бўйсунадилар, шунинг учун шартнома тузишда фуқаролар, юридик шахслар ва давлат эркин ҳаракат қилиб, ҳуқуқий муносабатнинг иштирокчилари бўладилар. Шартнома иштирокчиларига бирон-бир ташқи тазйиқ бўлиши мумкин эмас, улар эркиндир.

Шартнома унинг ҳамма асосий бандлари тўғрисида тегишли ҳолларда талаб қилинган шаклда, тарафлар ўзаро келишганларидагина тузилган деб ҳисобланади. Асосий бандлар, бу — шартноманинг қонунда асосий деб топилган ёки шу хил шартнома учун зарур бўлган бандлари, шунингдек тарафларнинг бири томонидан таклиф қилиниб, келишилиши лозим бўлган барча бандлардир.

Корхоналар шартнома тузиш вақтида асосий бандларга эътибор бермасликлари натижасида республикада талабга жавоб бермайдиган, амалдаги қонунчиликка мувофиқ келмайдиган хўжалик шартномаларида корхоналарнинг ҳуқуқларини бузиш, мажбуриятларнинг ўзаро номувофиқлиги, мажбуриятларни бажаришнинг муддатларини белгиламаслик каби ҳолатларнинг мавжудлиги аниқланди. Натижада, айрим корхоналар, айниқса хорижий корхоналар бундан фойдаланиб қолаяптилар ва шартномада кўрсатилган ўз мажбуриятларини бажармаяптилар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 7 октябрдаги 499-сон қарорига асосан, республика ҳудудида юридик ва жисмоний шахслар ўртасидаги барча тўлов ва ҳисоб-китоблар фақат миллий валютада амалга оширилиши лозимлиги белгиланиб қўйилганига қарамасдан, шартнома тарафларининг иккала томони ҳам Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигига асосан юридик шахс ҳисобланувчи баъзи корхоналарнинг шартномаларини чет эл валютасида амалга оширишi ҳам учраб турибди.

Шунинг учун, бизнинг бугунги кундаги асосий вазифаларимиздан бири шартномавий муносабатларни ҳуқуқий томондан тартибга солишдир. Шартномаларни тузишда пала-партишлик, бепарволик ҳолатларига барҳам бериш лозим.

Мавлуда МАДАЛИЕВА,

Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси халқ хўжалигида ҳуқуқий ишларни мувофиқлаштириш бўлими бошлиғи.

Телефон: 133-99-42.

Миллий дастур

ИСТЕЪДОДЛИ ЁШЛАР — ТАРАҚҚИЁТ ТАЯНЧИ

Ёш авлод орасидан қобилиятлиларини излаб, топиб кашф қилиш, улар билан махсус шуғулланиш, маълум йўналишларга солиш бугунги кунда ислоҳотларни бошидан кечираётган республикамиз халқ таълими соҳасининг муҳим вазифаларидан биридир. Ушбу масалага «Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур»да ҳам алоҳида ўрин берилган. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни амалга ошириш республика комиссиясининг яқиндагина ўтказилган йиғилишида ёшларнинг ҳар томонлама баркамол, малакали мутахассис бўлиб етишишлари эртанги кунимиз учун, олиб бораётган ишларимизнинг муваффақияти учун ғоят муҳимлигини таъкидладилар.Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигига қарашли Истеъдод маркази директори, психология фанлари доктори, профессор Ботир Қодиров билан бу борада қилинаётган ишлар хусусида суҳбатлашдик.

— Суҳбатимиз асосан истеъдод ҳақида бораркан, аввало истеъдоднинг ўзи нима эканига таъриф берсангиз.

— Истеъдод — кўп қиррали ва мукаммал шаклланган қобилиятлардир. Бу — илмий таъриф. Соддароқ қилиб айтганда, инсон ақлий имкониятининг ўртачадан юқори даражаси истеъдод дейилади.

— Истеъдод туғма бўладими ёки ташқи шарт-шароит туфайли юзага чиқадими?

— Кўпчилик мана шу ўринда нотўғри мулоҳаза юритади. Ҳеч ким истеъдодли бўлиб туғилмайди, балки бола маълум бир имконият билан дунёга келади. Бу имконият унинг ирсиятида мавжуд бўлади. Имконият ташқи муҳит орқали юзага чиқиб, истеъдодга айланиши мумкин. Истеъдод ирсиятга боғлиқ, дедик. Мана бир мисол, одамлар сулоласи, яъни авлод-аждодини ўрганган таниқли олим Галтон маълумотларига кўра машҳур мусиқачи Бахлар 350 йил давомида ўтган аждодлари орасида 72 та мусиқага лаёқатли кишилар ўтган экан. Ўрни келганда айтиб ўтишим керакки, агар болада туғма имконият бўлмаса, уни ҳар қанча тарбияламанг, уни машҳур санъаткор ёки олим қилиш мумкин эмас. Чайковский «Истеъдоднинг 99 фоизи меҳнат орқали юзага чиқади» деган. Жуда ҳақ гап.

— Тўғри, аммо бир донишманд «Ҳар бир инсонда истеъдод куртаги бўлади, унинг юзага чиқиш-чиқмаслиги ўша куртакни қандай парваришлашга боғлиқ» деган экан...

— Шундай албатта. Аммо ўша куртак турлича имкониятларда намоён бўлади. Тажриба ва кузатишлар шуни кўрсатадики, юқори ақлий имкониятларга эга бўлган болаларни икки гуруҳга бўлиш мумкин. Биринчиси, ўта зеҳнли, нодир қобилиятли болалар бўлиб, тахминан 12—13 ёшгача ўз соҳаларини топа оладилар. Бундай болаларга фақат барча моддий ва маънавий муҳитни яратиш керак холос. Иккинчи гуруҳ истеъдодли ёшларда ҳам ақлий фаолият савияси юқори, лекин унчалик нодир эмас ва улар кўпчиликни ташкил этади. Улар турли соҳаларни яхши ўзлаштира оладилар. Шу билан бирга ақлий фаолияти юқори бўлган ҳар бир бола ўзига хос йўналишга эга, у маълум бир соҳада кўпроқ муваффақият қозона олади. Ҳар жойда учрайдиган, муваффақиятли, ишнинг кўзини билиб, уни аъло даражада бажарадиган кишилар балки шу гуруҳга киришса керак.

— Демак, имкониятнинг истеъдод даражасига кўтарилишида барибир ташқи муҳитнинг аҳамияти катта экан-да.

— Албатта. Ривожланган мамлакатларда яхши билишадики, боланинг ёши қанча кичик бўлса, унда психологик тестларнинг роли танловда шунчалик ошади. Чунки қобилият ривожланишининг икки омили бор: биринчиси, боланинг соғлиғи, ақлий ривожланишининг ирсий, моддий-нейрофизиологик хислатлари ва иккинчиси, боланинг атрофидаги маданий интеллектуал муҳит. Бу икки омилни инкор ҳам этиб бўлмайди, биридан иккинчисини устун

қўйиб ҳам бўлмайди. Улар ўзаро уйғунлашиб, бир-бирига шаклланишга, ривожланишга имкон беради, бири-биридан таъсирланади. Тажрибамиздан бир мисол: бизнинг танловлардан муваффақиятли ўтган болалардан бири Қашқадарё вилоятининг оддий қишлоқларидан бирида яшайди. Аммо марказимиз кўмагида у академик Шавкат Воҳидов раҳбарлигида халқаро аэрокосмик мактабга қатнашди. Бу ерда у нодир қобилиятлари билан маълум бир ютуқларга эришганлиги сабабли Покистонда бўлиб ўтган халқаро аэрокосмик мактабга тавсия этилди ва у ерда ҳам муваффақият қозониб қайтди. Демак, ноёб қобилият ҳар қандай муҳитда ҳам баъзан ўзини кўрсата олади. Яъни уйқу ўрин танламас, деганларидек, кучли истеъдод соҳиби ўзини ўзи кўтаради, ривожлантиради, кўрсатади. Ва алоҳида инкубатордагидек ижтимоий муҳит танламайди.

Тажрибалар шуни кўрсатадики, кўп ҳолларда истеъдод соҳиблари нимжон, касалманд, нуқсонли бўлишади. Баъзан ўта дидлиликларидан бировга қаттиқ гапира олмайдилар, ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишга қийналадилар, шу сабабли ҳаётда кўп азият чекадилар. Шубҳасиз, бу пайтда истеъдод ҳимояга, назоратга, кўмакка муҳтож бўлади. Бу ҳолни жамият, мактаб жамоаси тўғри тушуниб иш тутишлари лозим. Чунки бу болалар дунёга фақат ўз қобилиятлари орқали қарайдилар, ўзлари севган соҳадан бошқасини тан олмайдилар. Натижада истеъдодли компьютерчи, спортчи ёки рассом бола бошқа фанлардан яхши ўқий олмайди. Мактабда ва уйда бу ҳол катта ташвишларга сабаб бўлиши мумкин. Демак, болани барча соҳада илғор бўлишга мажбурлаш тўғри эмас. Акс ҳолда уни руҳан мажруҳ қилиб қўйиш мумкин.

Баъзан шундай ҳам бўладики, болада илоҳий имконият бору, аммо уни ўстиришга шароит йўқ. Бундай ҳолларда ўша боланинг ўзи, табиатан ўқишга интилади, чунки

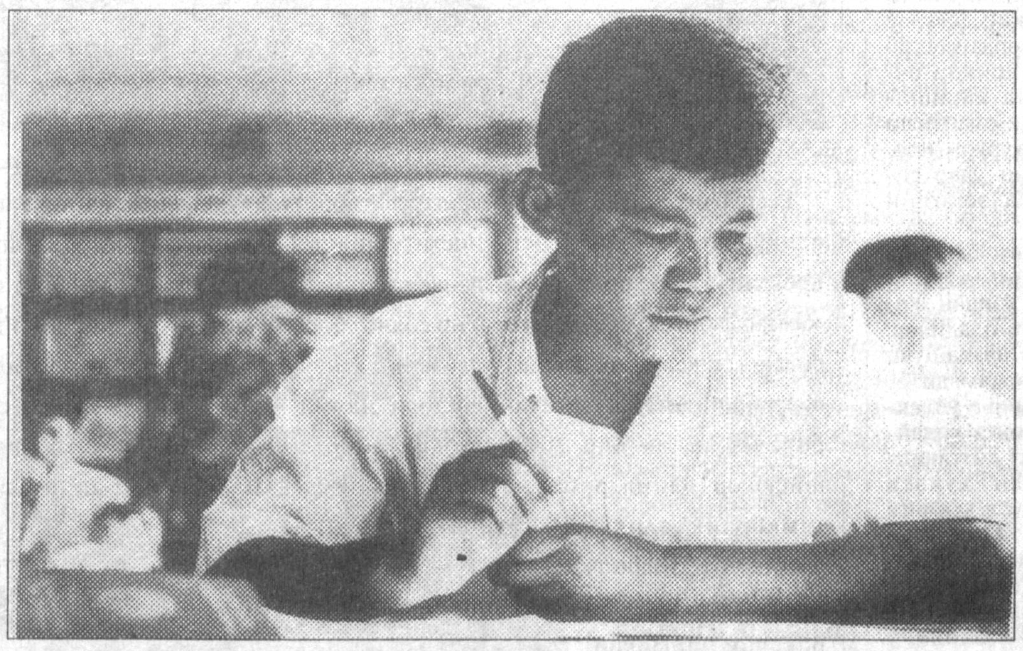

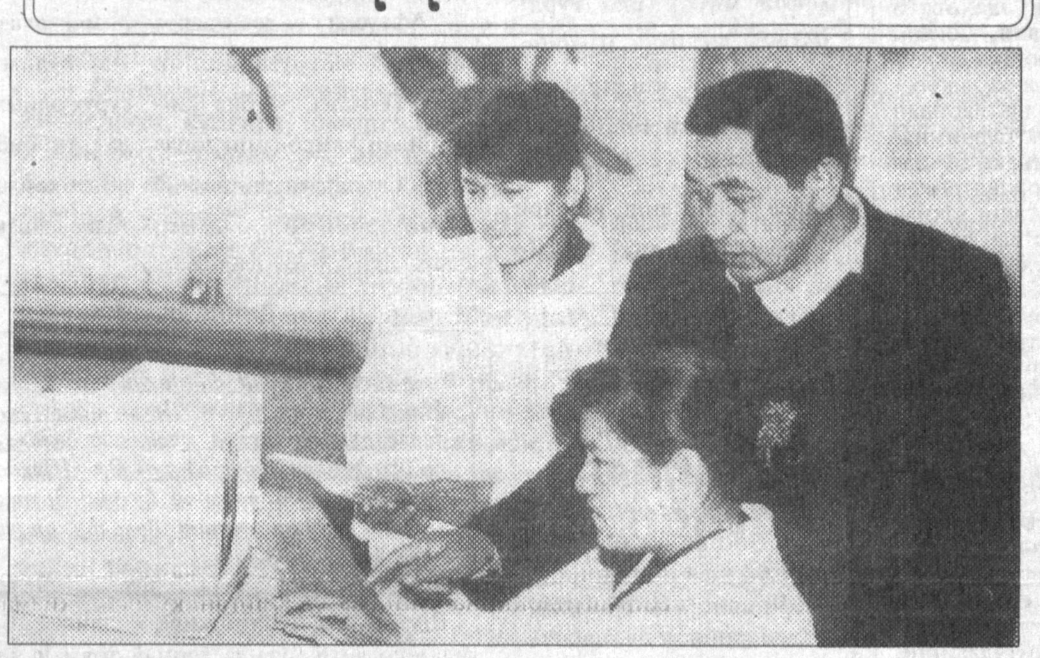

ундаги илоҳий неъмат болани тинч қўймайди. Бундай шароитга тушганларнинг деярли 90 фоизида истеъдод намоён бўлади. Ахир отаси қанчалик оғир шароитларда, калтаклар билан тарбияламасин, Паганини барибир машҳур мусиқачи бўлди. Ўта қашшоқлигига қарамай машҳури жаҳон бўлган Бальзак, Сервантес, Достоевский, Ломоносовларчи?!

— Маълумки, ҳозирда республикамиз халқ таълими соҳаси «Таълим тўғрисида»ги Қонун ҳамда «Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур» асосида ислоҳ қилинмоқда. Бу борада «Истеъдод» марказининг ўрни қай даражада?

— Аввало шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, республика «Истеъдод» марказининг ташкил этилиши мустақиллигимиз шарофатидир. У Ҳамдўстлик давлатлари орасида ягонадир. Собиқ иттифоқ даврида бундай марказнинг йўқлиги туфайли қанчадан-қанча ўқувчи-ёшларнинг истеъдодлари юзага чиқмай қолди. Чунки ўша пайтларда фақат ақлан қолоқ болалар билан алоҳида шуғулланишга рухсат этилганди. Қобилиятли болаларга алоҳида эътибор қаратиш бошқаларни ҳақорат қилиш деб тушунилларди. Гўё бу билан болалар ўртасида ажралиш, тенгсизлик пайдо бўлармиш. Аслида эса боланинг боладан фарқи борлигини жаҳон олимлари аллақачон англаб етганлар. Ривожланган мамлакатлар ҳам истеъдодли ёшларни кашф этишга алоҳида аҳамият қаратганлари сабабли тараққиёт босқичига эришганлар.

Бугунги кунда республика «Истеъдод» марказида зеҳнли, ақл-заковати юқори даражада ривожланган ўқувчи-ёшларни танлаб олиш имкониятларини берадиган ўзбек миллий талабларига жавоб бера оладиган, мослаштирилган, стандартлаштирилган махсус психологик тестлар яратилган. Бу тестлар мажмуаси кўпминг кишилик аудиторияга чиқиб, тадқиқотлар ўтказишга мўлжалланган. Катта ҳажмдаги маълумотларни олиш, автоматик равишда уларни ўқиш, қайта ишлаш, саралаш, хотирада сақлаш каби компьютер технологияси занжири ишлаб турибди. Ўтган уч йилда марказ ходимлари ҳар бир вилоятда бўлиб, бирламчи саралаш жараёнидан ўтган 35000 га яқин ўқувчилардан профессионал-психологик тестлар ёрдамида уларнинг ақлий имкониятлари ҳақида маълумотлар олдилар. Бу маълумотлар орасидан ажратиб олинган юқори интеллектуал потенциалга эга бўлган ўқувчилар лаёқат йўналишларига қараб, ҳар хил ўқув масканларига тавсия этилдилар. Тошкент Авиация институти, Тошкент педагогика инстути, қатор лицейлар, хусусан, Республика Нафис санъат лицейи ва кўпгина вилоят лицейлари шулар жумласидандир. Ҳозирги пайтда марказда истеъдодли ўқувчи-ёшлар банки ташкил этилди. Бу ёшлар ўз ҳудудларида филиалларимиз ходимлари назоратида бўлиб, уларнинг оилавий шароитлари, билим олиш муҳитлари ўрганилмоқда. Ўтган ўқув йили танловлари натижаларидан ўта зеҳнли ўқувчи-ёшларимиздан 41 нафарини Республика ёшлари «Камолот» жамғармаси ўз ҳомийлигига олиб, уларга бир йил давомида ойига 500 сўмдан стипендия бериб туришни ўз зиммасига олди.

1997 йил танловлари натижаларига биноан ўта зеҳнли ўғил-қизларимиздан 60 нафарини «Камолот» жамғармаси яна ўз қаноти остига олиб, ўз стипендияси билан уларнинг етук мутахассис, комил инсон бўлиб етишишларига кўмаклашмоқда. Бу, шубҳасиз, нафақат моддий ёрдамдир, балки, аввало маънавий қўллаб-қувватлаш, ўзини ўзига танитишдир.

Зеҳнли, ақл-заковатли ёшларни саралаб олиб, лаёқат йўналишларига қараб йўналтириш, барвақт мутахассислаштириш — инсон омилидан ишлаб чиқаришда унумли фойдаланиш демакдир. Яъни киши ўз лаёқати ва қобилиятларига мос келадиган соҳада фаолият қилса, у кўпроқ фойда келтиради. Шуни назарда тутганда хорижда, ҳар қандай муассасага бола танлаганда, унинг билимлар кўлами билан бирга, ўша соҳада муваффақиятли ўқий олишининг ички имкониятини бера оладиган ақлий қобилият савиясига, тегишли майл ва лаёқатларнинг борлигига, шахснинг йўналганлиги бола танлаган касб соҳасига мос келишини аниқлаш ва бошқа шунга ўхшаган психологик хусусиятларга жуда катта эътибор берилиши диққатга сазовордир. Бу инсон манфаатлари ғоясининг жамият тараққиётининг муҳим қисми бўлган инсон омили билан чамбарчас боғланганлигидан далолат беради.

— Бугунги кунда ёшлар ичидан истеъдодлиларини танлаб олиш, улардан етук мутахассислар тайёрлашда қайси масалаларга асосий эътибор қаратиш лозим деб ўйлайсиз?

— Биз ҳалигача фақат билим тестлари билан олий ўқув юртларига қабул қилиш ғоясидан нари ўта олмаяпмиз. Афсуски, билим тез эскиради, боланинг беш баҳога билган бугунги билимлари, эртага керак бўлмай қолиши мумкин. Ёки репетитор ёрдамида бугун унда йўқ билимларни, олий ўқув юртига кириб олиш учунгина пайдо қилиш мумкин. Лекин кириб олгач, боладан у билимлар эмас, балки ўқий олиш имкониятлари, ўқий олиш қобилиятлари сўралади, ўз устида ишлай олиш кўникмалари, тафаккур, хотира ва бошқа қобилиятлар талаб қилинади. Ҳар биримизга берилган ақлий қобилият, ишчанлик, фаолият турларига бўлган мойиллик, лаёқат йўналиши ва бошқалар бизнинг муқим характерлайдиган, нисбатан ўзгармас, доимий хусусиятларимиздир. Ёшлигида ўз тенгдошларидан ақлан бир неча фоиз ўзиб кетган киши тегишли муҳит яратилган бўлса, бир умр ёки узоқ вақтлар давомида ўз соҳасининг пешқадами, илғор, ўз фикрлари билан атрофдагиларни ўзига эргаштириб юрадиган мутахассис бўлиб етишади. Бас шундай экан, у ёки бу ўқув масканига бола танлар эканмиз, биз унинг биринчи навбатда ўқий олиш имкониятларини (соғлиғи, ақлий заковат, савияси, лаёқат йўналишларини, шахс таркибини) билиб, сўнг эса, иккинчи навбатда, тегишли соҳада билимлари савиясини кўришимиз, баҳолашимиз керак.

Олий ўқув юртларига тавсия этишда мактабдан ёки репетитордан олинган билимларнинг ўзига эмас, балки умуман бола билимга чанқоқми, билим олишга қобилиятлими, зеҳнлими, яъни ақлий ривожланиш салоҳияти, ривожланишга мойиллиги борми ва бошқа шунга ўхшаган олий инсоний хислатларга қараб саралаб олиниши керак. Шу сабабли, Давлат тест марказининг тестлари ҳам талаб қилинадиган танлов ғоясининг ярмига жавоб беради холос. Чунки бу тестлар боланинг шахсий хусусиятларини, унинг лаёқат ва қобилиятлар савиясини кўрсатмайди. Шу сабабли бўлса керак, баъзи талабалар олий ўқув юртларига кириб олгач, талаб даражасида ўқий олмайдилар, лоқайдлик қиладилар, ахлоқий эътиқод нуқтаи назаридан мукаммал талабларга жавоб бермайдилар. Худди шу йўсинда, айтиш мумкинки, республикамиздаги барча лицейларга ҳам фақат билим тестлари билан чегараланиш, бола шахси ва қобилиятларини ҳисобга олмасдан махсус таълимга қабул қилиш, тушунарлики, илмий талабларга жавоб бермайди. Лекин бу ҳол олий таълимда ҳам, ўрта махсус таълимда ҳам юз бериб турибди.

Таклифимиз шундан иборатки, бу фикр бошқа мутахассислар томонидан ҳам айтиляпти, барча лицейларга ҳам, олий ўқув юртларидагидек, психологик ва педагогик тестлар мажмуасидан иборат ягона танлов тизими марказлаштирилган ҳолда ўтказилса. Бу танловларнинг илмийлиги шундаки, биринчидан, ҳозирги замон талабига жавоб бера оладиган, холисона ва объектив баҳолашга эришиш мумкин. Иккинчидан, ҳар бир олий ўқув юртининг, факультетнинг, мутахассисликнинг ёки лицейнинг соҳасига қараб, тегишли ўлчамларга, яъни маълум соҳага лаёқат ва майлларга эга бўлган, зеҳн савияси эса назарий билимларни ҳам ўзлаштириш имкониятини берадиган даражадаги ўқувчи ёшларни саралаб олиш шароити очилади. Бу таклифлар янгилик эмас, лекин албатта, тегишли моддий ва маънавий таъминотни талаб этади ва яқин келажакда амалга оширилиши аниқ бир ҳолатдир.

Тарихдан маълумки, ҳамма замонларда ҳам тараққиётнинг бош сабабчиси ва етакчиси истеъдодли кишилар бўлганлар, улар узоқни кўра олганлар, моҳирлик билан

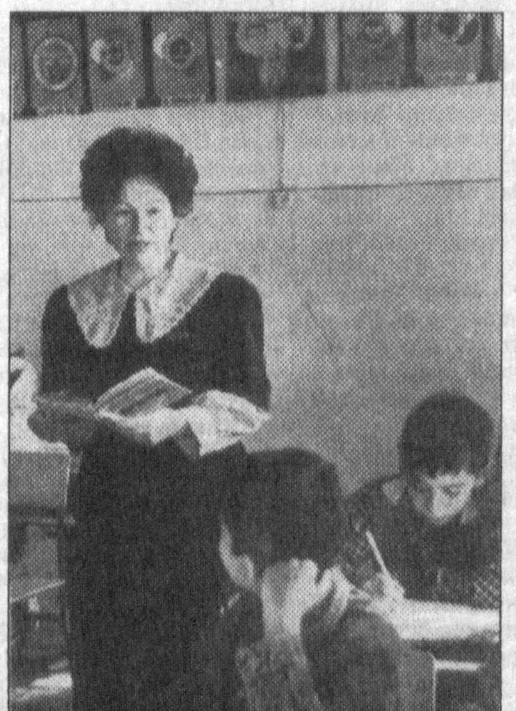

минглаб одамларнинг дунёқарашига, замон талабига мос келадиган фикрлари ва фаолиятлари билан обрў-эътиборга сазовор бўлганлар. Ҳозирги янгиланиш даврида жамиятнинг ҳар бир соҳасида худди ана шундай ҳозиржавоб, ўз ишининг устаси бўлган маҳоратли мутахассисларга эҳтиёж катта. Жиддий илмий усулларда сараланган ва демак, маълум даражада сифати кафолатланган бугунги истеъдодли ёшлар, айнан буюк ўзгаришларга тайёр бўлиши, ўзи ҳам инқилобий ўзгаришларнинг олдинги сафларида фаолият кўрсата олиши керак.

Лекин халқ таълими ходимлари ҳам айнан шу тараққиётни, инқилобий ўзгаришларни ҳаракатга келтирувчи бу катта кучни, яъни бугунги ўқувчи-ёшлар орасидан саралаб олинган энг зеҳнли, истеъдодли ёшларни маънавий ва моддий ҳимоя этишда, мукаммал билимлар билан қуроллантиришда, катта ҳаётга йўналтиришда виждон ва тарих олдида жавобгардирлар.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ суҳбатлашди.

Мутолаа

ДЎСТЛИККА ҚАСИДА

Дўстлик нима ўзи? Бир-бирининг ҳолидан кунда-кунора хабар олишми? Дастурхон устида сийлаш, ортидан олқишу улуғлашми? Нега унда бир-бирини умрида бир мартагина кўрган одамлар ҳар қачон «У менинг чин дўстим эди» деб юрадилар? Демак, дўстлик бу юракларининг бир-бирига боғланишидир.

Ўзбекистон халқ шоири, халқимизнинг улуғ фарзанди Ғафур Ғулом билан қозоқ халқининг улкан адиби Собит Муқоновнинг дўстлиги ана шундай дўстлик эди. Бир-бирини хаёлан бағрига босса, бағри тўлган, дўстим деса қорни тўйган, иккови ҳам ижодда байроқдор эди.

Таниқли ёзувчи Носир Фозиловнинг китобдаги сўнгги сўзида ёзилишича: «Ушбу достон менинг ўз кўзим билан кўрган, қалбим билан ҳис қилган ва мен учун табаррук бир мавзу эди». Адибнинг сўзлаган ҳикоясини истеъдодли қаламкаш Музаффар Аҳмедов қоғозга туширган. Ушбу «Икки дўст достони» китобини «Чўлпон» нашриёти босиб чиқарди. Достоннинг ўзига хос томони унда қозоқ халқига хос бўлган донолик, ўзбекларга хос бўлган бағридарёлик, садоқат ҳарорат билан куйланади. Айниқса, Ғафур Ғуломнинг Собит Муқоновга «Ўз қўлинг билан мени ерга қўйгин» деган васияти, буни Собит ота бажаргани; Собит Муқонов вафот этганда Ғафур Ғулом қабридан олинган тупроқнинг унинг бошига болиш қилиб қўйилиши манзаралари худди бахшиларнинг айтимларидек тизилади. Ўқиган ҳар бир китобхоннинг қалбини туғёнга келтиради. Беихтиёр кўзларига ёш келади. Айниқса достон сўнгидаги:

Қозоқ билан ўзбекларнинг бирлигини,
Жондон-қондош эгизларнинг зўрлигини
Мустаҳкамлаш учун қасам қилиб келинг!
Боболар руҳи доим ёр бўлсин деб,
Ўзбекистон, Қозоғистон бор бўлсин деб,
Ният қилинг, ҳар бир ишда ғолиб келинг!

сатрлари худди китобхон дилидан отилиб чиқаётгандек туюлади. Бу эса муаллифнинг маҳорати маҳсулидир.

Тоҳир ЙЎЛДОШЕВ.

Назм

«ҲИСОБЛИ ДУНЁ»

Ортиқбой Юсуповнинг касби ишчилик. «Оқшом»нинг кўп йиллик мухлисининг талай ҳажвий шеърлари, лирик мушоҳадалари бир неча марта газетамиз саҳифаларида эълон қилинган. Унинг «Юлдузларга борамиз» илк шеърлар тўплами кичкинтойларга бағишланган шеърлардан тузилган.

Яқинда Ортиқбой Юсуповнинг «Ҳисобли дунё» номли иккинчи шеърий мажмуаси «Руҳафзо» нашриётида дунё юзини кўрди. Тўпламдан ўрин олган шеърларда ҳаётий умумлашмалар чиқарилиб, инсонийлик, ватанпарварлик, ҳимммату диёнат сингари фазилатлар улуғланади. Бу ҳол айниқса бир туркум тўртликларда намоён бўлиб туради. «Бўлармиш дунёда», «Хумсон», «Бизнинг оила» сингари шеърларда равонлик, майинлик бор. Умид қиламизки, Ортиқбой Юсуповнинг ушбу китоби ҳам ўз ўқувчиларини топади.

Ортиқбой Юсупов таҳририятимизга ўзининг янги шеърларидан тақдим этди. Қуйида улардан бирини эътиборингизга ҳавола қиламиз

ТАСАЛЛИ

Мусамат деганимиз,
Доно, зукко одамдир.
Жуда камгап, камсуқум,
Мағизи тўқ бодомдир.
Нафақада бўлса ҳам,
Уйда ўтира олмайди.
Ўзига эрмак топар,
Ҳеч ишсиз туролмайди.
Шундай қилиб Мусамат
Ҳаваскор шоир бўлди.
Шеър, достон, лапарларга,
Уч-тўртта дафтар тўлди.
Икки қовун пишиғи,
Ўтиб кетиб орадан.
Газетада чиққанин,
Эшитди у орқадан.
— Газетада чиқибсиз,
Ошна мулла Мусамат.
Эримасангиз бўлмас
Дуруст бўлмас оқибат.
Қалам учи — пулини,
Солавермай тўрвага.
Улфатга бир ош қилинг,
Бироз ташланг ўртага.
— Бўпти! — дебди Мусамат.
Биздан кетса кетибди,
Бозор бориб Мусамат,
Харажатни қилибди.
Сабзи-пиёз, гўшт-гуруч,
Тўрвасига солибди...
— Бир йиғилдик бу дамда,
Ўзга дамни дам деманг.
«Оқбошлар»нинг тағи мўл,
Бу тарафдан ғам еманг.
Тушиб кетдилар ишга,
Мусамат улфатлари.
Гаплар гапга уланиб,
Тўхтамас суҳбатлари.
Олинган қиттай шароб,
Қиздирғанда баданни.
Ош ҳам пишди вақтида,
Ошпаз излар лаганни.
Шундай қилиб улфатлар,
Гурунглашиб ош еди.
— Маҳалламиздан чиққан
Шоир — маладес, — деди. —
Шоиримиз қалами,
Бундан ҳам ўткир бўлсин,
Чиққан китобларига,
Катта жовонлар тўлсин. —
Дея фотиҳа берди,
Улфатнинг оқсоқоли.

Ортиқбой ЮСУПОВ.

1998 — Оила йили

ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

Оила йилида оиланинг жамият тараққиётидаги аҳамиятини ошириш, унинг иқтисодий, ижтимоий, маънавий ва ҳуқуқий манфаатларини таъминлаш, оила фаровонлигини яхшилаш кўзда тутилган. Бу ишда муҳим йўналишлар орасида оиланинг ҳуқуқий манфаатлари кўрсатилгани бежиз эмас. Шу хусусда Тошкент шаҳар судининг раиси Обиджон Турғунбоев билан суҳбатлашдик.

— Обиджон Турғунбоевич, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йилнинг Оила йили деб эълон қилиниши муносабати билан қабул қилган Фармойишида оиладаги муносабатларнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, оила манфаатларининг ҳуқуқий муҳофазасини таъминлаш, оналик ва болалик ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилади. Уларни бажариш соҳасида суд органлари олдида қандай вазифалар турибди?

— Бу ҳақда фикр юритишдан олдин Президентимизнинг қуйидаги сўзларини эслаб ўтиш ўринли бўлади. «Мендан энг катта бойлик нима, деб сўрашса билимли, ақлли, одобли, эртанги кунини ўйлайдиган фарзанд ота-онанинг энг катта бойлиги деб атаган бўлур эдим. Бундай бойликка эга бўлганларни жамоа бой-бадавлат ота-она, бой-бадавлат оила деб тан олади. Бундай оила ҳеч қачон барбод бўлмайди». Кўриниб турибдики, оила мустаҳкамлиги ва келажаги энг аввало ундаги тотувлик, аҳиллик ва фарзанд камоли, тарбияси билан ўлчанади.

Энди сиз айтган оила манфаати, муносабатидаги ҳуқуқий асосларга келсак, бу борада биз ҳам ўзимизнинг аниқ йўналишимизга эгамиз. Мақсад мумкин қадар ҳар бир оила тотувлигини сақлаш, унинг ҳар томонлама муҳофазасини оширишдан иборат.

— Оила жамиятнинг асосий бўғини бўлиб, жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга эканлиги Конституциямизда ҳам ёзиб қўйилган...

— Бизнинг оила хусусидаги асосий фаолиятимиз ҳам худди мана шунга асосланган. Лекин биласиз, гуруч курмаксиз бўлмайди. Адолатли ҳакам сифатида биз ҳар бир оилани сақлаб қолиш ва унинг заминига иложи борича путур етказмасликка қанчалик уринмайлик, бироқ бузилиб кетаётган оилалар борлигини ҳам айтиб ўтмоқ жоиз.

— Сиз тажрибали мутахассис сифатида бунинг асосий сабаблари нималарда деб ўйлайсиз?

— Оиладаги ноаҳилликни келтириб чиқарадиган иллатлар ҳақида кўп гапирилади. Келинг, яхшиси бу гап шарҳини файласуфларга қўйиб берайлик-да, биз аниқ ҳолатлар ҳақида сўз юритайлик. Оила илдизига болта урувчи сабаблардан энг муҳими ичкиликбозлик, гиёвандлик ва фоҳишабозликдир. Ана шу иллатларга барҳам бериш керак, деб ўйлайман.

— Бунга суд фаолиятидан аниқ мисоллар келтириш мумкинми?

— Албатта. Яқинда судда бир оиланинг ажрим иши кўрилди. Ушбуни кўриб чиққан суд ҳайъати олдинига оилани тиклашга уриниб кўрди. Лекин ўртадаги аниқ сабаб, кўрсатма ва далиллар масаланинг ижобий ҳал этилишига тўсқинлик қилди.

Севиб, севилиб турмуш қурган аёлнинг ўйламай босган қадами — хиёнати туфайли оила барбод бўлди. Ўртада икки норасида гўдак чирқираб қолаверди. Аёлнинг сўнгги пушаймонидан эса фойда бўлмади.

Мана интиҳоси фожиа билан тугаган яна бир мисол. М.лар оиласи ичкилик гирдобига тушиб қолади.Ота ўз жонига қасд қилади. Она эса бошига тушган бу кўргиликдан хулоса чиқариб, фарзандлар тарбияси билан шуғулланиш ўрнига уйига бегона эркакларни бошлаб келиб, ўғил-қизининг кўзи олдида фоҳишабозлик қилади. Хонадонга унинг турмушдан ажралган синглисининг кириб келиши ва шу ерда яшаши оилани бутунлай издан чиқаради. Уйга дам она, дам холани «кўргани келган» бегона меҳмонларнинг ташрифидан анча катта бўлиб қолган фарзандлар тарбиясига путур етади. Бу воқеалардан кўпчилик қўни-қўшнилар хабардор бўлсалар-да, «менга нима», қабилида иш тутиб, тегишли жойларга хабар беришмайди. Охир-оқибат бегона «амаки»ларнинг бемаврид меҳмондорчилигидан безор бўлган 17 ёшли йигит мудҳиш жиноят содир этиб, суднинг қора курсисига келиб ўтиради.

— Бундай воқеалар беихтиёр кишини ўйлантириб қўяди. Биз ҳамиша оила муқаддас дея гапирамиз-у, лекин ҳар доим ҳам ўз сўзимизга амал қилмаймиз...

— Ҳамма бало шунда. Мен биринчи мисолимда аёлнинг хиёнати туфайли бутун бир оила барбод бўлиб кетганлиги ҳақида қисқагина фикр юритган эдим. Келинг, энди сўзимизнинг тўла исботини ўша оила мисолида кўриб чиқайлик.

Хотин аввалига борига қаноат қилиб яшайди. Бора-бора ғалати қилиқлар чиқаради. Турмуш камчиликларидан тез-тез шикоят қиладиган бўлади. Эрнинг жавоби эса битта:

— Ахир нима қил дейсан. Барча қатори ҳалол ишлаб маошимни олиб келяпман. Ўзинг олдинлари ҳар икки гапнинг бирида рўзғоримизга ҳаром аралашмасин дер эдинг-ку. Энди эса...

— Қачонгача бу ҳол давом этади? Одамлар бинойидек яшаяпти. Ўйлаб қарасам қўлдан берганга қуш тўймас экан. Бир дугонам ўзга юртларга тижорат билан бориб-келиб оиласини мил-мил қилиб юборди. Сиз рози бўласизми, йўқми билмадим, мен эса энди унинг йўлини тутишга қарор қилдим.

— Гапинг тўғри, хотин. Лекин бу иш учун одамда қобилият бўлиши керак. Гах деган билан қўлга қуш қўнавермайди. Бунинг устига ёш болаларимиз бор. Мен ишда бўлсам. Сен кўчада юрсанг, уларга ким қарайди? Ахир қозонимиз қайнаб турибди-ку. Энг муҳими тинч, ҳалол яшаяпмиз.

— Биз бир кунимизни кўриб кетамиз. Аммо болаларимиз тақдирини ҳам ўйлашимиз керак. Ахир улар ҳадемай бўйга етиб қолишади. Унда нима бўлади? Ҳеч шунисини ўйлайсизми? Тўғри, бу иш сиз айтгандек «Олма пиш — оғзимга туш» эмаслигини яхши биламан. Бир-икки марта ўша дугонам билан сафарга бориб келсам ўрганиб кетарман. Қачонгача сизнинг топганингизга қаноат қилиб ўтираман, мен ҳам одамман, орзу-ҳавасим бор...

Хуллас шу куни аёлнинг қийинқистови билан эр унинг измига юргандек бўлди. Шу орада хотин қўярда-қўймай дугонаси билан учтўрт бор чет эл сафарига ҳам бориб келди. Эр қараса хотини бу ишни бинойидек эплаб, рўзғор камкўстини тўлдиряпти. Шундан кейин у бутунлай ихтиёрни хотинига бериб қўйди.

Ҳаммаси ана шундан бошланди. Тижорат ишлари авж олди. Хотини сафардан қайтиши билан савдо-сотиқ баҳонасида уни йўқлаб келадиган аёллар орасида нотаниш эркаклар ҳам кўринадиган бўлди. Бу ҳолат эрга ёқмаса ҳам тишини-тишига қўйди.

— Олдинига индамадим, — дейди эр судда берган кўрсатмасида. — Унга ишондим. Дугонаси уйимизда ўралашадиган бўлиб қолди. Хотиним уни менга мақтагани-мақтаган. Икки гапнинг бирида шундай топармон-тутармон жувонни кўр қилгур эри ташлаб кетганини сўзлайди. Хуллас у «бечора» эри билан ажралишиб, аччиқ устида битта ўғлини ҳам унга ташлабди-да ўзи «дом» олиб, чиқиб кетибди. Биринчи бор аёлимнинг қистови билан дугонасининг уйига борганимизда тўрт хонали хонадоннинг шоҳона безатилганидан оғзим очилиб қолди. Хотиним «Кўрдингизми, қанақа яшашини» дегандек менга им қоқди.

Бора-бора Эътиборхон уйимизнинг энг қадрдонига айланди. У ҳар келганда совға-салом олиб келарди. Баъзан ҳазил-ҳузул билан менга тегажоқлик ҳам қиларди. Табиийки, бундан хотинимнинг «жаҳли» чиқарди. Кейин билсам бу ҳаммаси мени лақиллатиш учун қилинаётган ўйинлар экан.

Бир дам олиш кунида хонамда ухлаб ётиб, ҳовлида Эътиборхоннинг овозини эшитиб қолдим. Уйда мени йўқ фаҳмлаб кир юваётган хотинимнинг имо-ишорасига ҳам қарамай бобилларди:

— Ҳе, ўл. Нега бормадинг? Бечора роса пойлади. Сенга деб бриллиант кўзли тилла зирак — совға олиб келган экан. Кечқурун келишини айтиб, уни менга ташлаб кетди. Ма, тақиб кўрчи.

Қулоғимга ишонмадим. Бутун аъзои баданимни совуқ тер босди. Дугонаси унинг ишорасини тушуниб жимиб қолди.

— Вой ўлмасам, эринг уйдамиди?

Шивирлаб айтилган ушбу гап қулоғимга ханжардек қадалди. Очиғи шу тобда мен учун қанчалик оғир бўлмасин ўзимни босишга мажбур эдим. Шу бугуноқ гапнинг тагига етиш мақсадида бир баҳона ўйлаб топдим.

Кийиниб ташқарига чиқдим. Эътиборхон муғомбирона кулиб менга сўз қотди:

— Вой, яхшимисиз почча?

Зўр-базўр жилмайдим. Хотиним олдимга югуриб келиб жилпанглади. Қарасам унинг қулоғида дугонаси ҳозиргина келтирган зирак. Дарров тақишга улгурибди ҳам.

— Муборак бўлсин ҳам демайсиз. Қаранг, Эътиборхон менга қанақа совға олиб келибди. Кўрманасини чўзинг, адаси.

Ғазабимни жиловлай олмай қоламанми деб қўрқдим. Бир нарса баҳонасида уйга кирдим. Ўзимни босиб олгач, ҳовлига чиқиб шу тобда ишга боришим зарурлигини айтдим уларга.

— Вой, ўзингиз ишдан эрталаб келдингиз-ку, — деди хотиним.

— Шеригим «Муҳим ишим бор, бир кун ўрнимга туриб беринг» деган эди. Бутунлай хаёлимдан кўтарилибди, — дедим мен.

Олдинига хотиним: «Бормайсиз, мен бугун ҳам ёлғиз ётаманми?» деб тихирлик қилиб турди. Дугонасини бизникида қолишга аранг кўндиргач, сўнг тилёғламаликка ўтди:

— Овқат пиширмадим. Қуруқдан қуруқ кетасизми? Бироз тўхтанг. Ҳеч бўлмаса гўшт билан картошка қовуриб бераман.

— Керак эмас. Йўлдан ул-бул олиб оларман, — дея хайрхўшлашиб чиқиб кетдим.

Қоронғу тушгунча узоқдан уйимиз атрофини айланиб юрдим. Кечки соат 10 ларда эшигимиз тагига енгил машина келиб тўхтади. Ундан башанг кийинган икки йигит тушиб ҳовлимизга кириб кетди. Шармандалик бўлса ҳам гувоҳ тариқасида яқин қўшниларимни ёнимга олиб, орадан икки соатлар чамаси вақт ўтказиб девордан ошиб ҳовлига тушдим. Кўча эшикни очдим. Аста меҳмонхонага киришимиз билан гуп этиб димоғимизга ароқ ҳиди урилди. Дастурхон нозневматларга тўла. Лекин улар сочилиб ётарди. Ётоқхона эшигини очсам...

Назаримда кўрсатмани шу ерда тўхтатсам ҳам бўлади. Зукко оқшомхонлар шунинг ўзидан керакли хулосани чиқариб оладилар. Энг муҳими қўшнилар аралашуви билан қотиллик содир этилмади.

— Чиндан ҳам, бу кишини ўйлантириб, мушоҳада юритишга ундайдиган воқеа. Майли сиз айтганингиздек бундан қандай хулоса чиқаришни ҳар кимнинг ўз ҳукмига ҳавола этайлик. Обиджон Турғунбоевич, биз гиёвандликни аср иллати деб атаяпмиз. Унинг асоратидан қанчадан-қанча оилалар бузиляпти, тинчлиги, ҳаловати йўқоляпти.

— Албатта, бу иллат бугунги кунда оғриқли муаммолардан бирига айланди. Бироз ўринсиз бўлса-да, оилани бир чинни идишга қиёслаб кўрайлик. Биласиз, чинни дарз кетса ҳар қанча чегалаганингиз билан ўрнига келмайди. Оила ҳам шундай. Гиёвандлик эса ҳар оиланинг дарз кетишига, унинг ҳаловати йўқолишига олиб келади. Соғлом авлод ўстириш учун бошқа сабаблардан ташқари унинг ичкиликбозлик ва гиёвандлик иллатларидан сақлашдек масъулиятли бурчимизни унутмаслигимиз керак. Бу балога гирифтор бўлган оилаларнинг тақдири нима билан тугаши ҳақида кўплаб далил ва исботлар келтириш мумкин. Айниқса, ёшларни бу асоратга тушиб қолишдан сақлашимиз керак. Бунинг учун ота-она, маҳалла, мактаб, умуман жамият ҳар бир ўсмирнинг қадамини кузатмоғи лозим. Чунки гиёвандликка қарши кураш бу умумхалқ иши. Лекин шуни била туриб, баъзан ўзимиз бунга йўл очиб берамиз.

Муҳаббат Култаева бойлик орттириш мақсадида гиёванд моддаларни сотиш билан шуғулланган. Кўза кунида синиб, у қўлга тушди. Қилмишига яраша жазо олди. У судда афсус-надомат чекиб оиласи, ёш боласи борлигини айтиб, ўзига енгил жазо берилишини илтимос қилди. Шу ўринда бир савол туғилади. Хўш, нега у бу ҳақда олдинроқ ўйламади экан? Ё бўлмаса оилали, бир неча болаларнинг отаси, тожикистонлик Бахтиёр Жабборовни олайлик. У гиёванд моддани сотиш мақсадида Челябинскка кетаётганида Тошкент вокзалида қўлга олинди. У ҳам оиласи ва болаларини судда эслаб қолди.

Баъзан эса фарзандларимизга ортиқча меҳр бериб, уларни ўз ҳолига ташлаб қўямиз. «Ҳали ёш бола», дея хатоларини кечиравермиз. Бу нарса кўпроқ ёлғиз болали оилаларга хос.

Ҳикоят опа эрининг ўлимидан сўнг ёлғиз фарзанди билан қолади. «Севганимдан ёдгорим», деб ўғлини ҳаддан ташқари эркалатади, эрк беради. Қўни-қўшнилар боланинг қилмишидан шикоят қилишса гап билан уларнинг оғзига уради. Аҳмаджон 7-синфни битиргач унибуни баҳона қилиб, мактабга бормайди. Она «Майли, бир кун кейин олим бўлар» деб бунисига ҳам кўнади. Бекорчиликдан беъманилик чиқиб, Аҳмаджон гиёванд болалар тўдасига қўшилиб қолади. Уйига маст-аласт келган чоғларида ҳам она «Ўғлим энди йигит бўлиб қолди», деб индамайди. Йигитчилик сурункасига давом этиб, ўғил кўчадан мунтазам кўзини чақчайтириб келавергач, она ташвишга тушиб қолади. Уни тергай бошлайди. Бироқ вақт ўтган эди. Охири Аҳмаджон «терговчи» онаси билан уришиб, уйдан бутунлай чиқиб кетади. Онанинг ўша кунги аламли фарёд, ўкинчларими ёки мастлик сабабми ҳар қалай ўша тунда Аҳмаджон машина тагида қолиб вафот этади. Унинг касрига учраган ҳайдовчига судда жавоб беришига тўғри келади. Ҳукм ўқилгач ёлғизу ягонасидан айрилган онанинг чеккан нолалари ҳали ҳам қулоқларим остидан нари кетмайди:

— Ҳаммасига мен сабабчиман. Ўғлимнинг қотили ҳам аслида менман. Мени суд қилинглар. Лекин бу бегуноҳ бечорани озод қилинглар. У оиласи, онаси, фарзандлари қучоғига қайтсин. Оиламиз бошига тушган мусибат унга тушмасин. Гиёвандликка қирғин келсин...

Онанинг мана шу сўзлари билан суҳбатимизга якун ясайликда, охирида биз ҳам Оила йилида юртимиздаги барча оилаларга тинчлик, омонлик тилаб қолайлик. Уларни ҳеч қачон покизалик, ҳалоллик тарк этмасин. Бизнинг энг катта бойлигимиз ҳам мана шунда деб биламан.

Суҳбатдош
Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

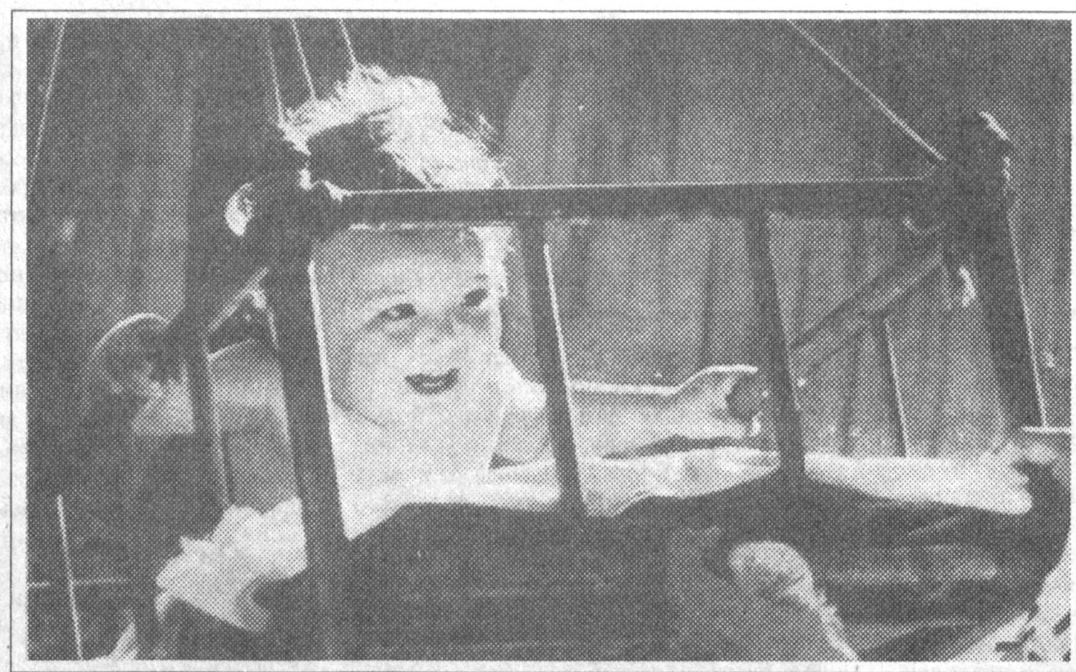

Беланчакда ўтган дамлар гўдакликнинг энг азиз онларидир. Буни ушбу гўдак чеҳрасида балқиб турган мамнунликдан ҳам билса бўлади.

Ҳамкорлик

«ИМКОНИЯТЛАР ДАРЧАСИ» ДАСТУРИ

Республикамизда фаолият кўрсатаётган «Мерси прожект» халқаро хайрия жамғармаси саъй-ҳаракати билан Тошкент тиббиёт-педиатрия институти олимлари америкалик бир гуруҳ шифокор олимлар билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатдилар. Ўзаро тузилган шартномага мувофиқ америкалик шифокор, олим Ардан Генхард ўз сафдошлари билан икки ҳафта мобайнида мамлакатимизда бўлди.

Олим институтда бир ҳафта мобайнида турли маърузалар қилди. Шунингдек, унинг иштирокида шаҳримиздаги 101,106,102-махсус мактаб-интернатларда текшириш ишлари олиб борилди. Сафар сўнгида тиббиёт-педиатрия институтининг 2-клиникасида давра суҳбати бўлиб ўтди. Уни олиб борган институт ректори, тиббиёт фанлари доктори Дамин Асадов республикамизда ногирон болаларга кўрсатилаётган ғамхўрликка тўхталди.

— Афсуски, — деди давра суҳбатида маъруза қилган Арлан Генхард, — биз ўзимиз билан камроқ миқдорда эшитиш аппаратларини олиб келган эканмиз. Аммо, ўйлаймизки, бу республикангизга бўлган ташрифимизнинг сўнггиси эмас. Икки ҳафталик сафаримиз мобайнида кейинги келишимиз учун режалар тузиб олдик.

Давра суҳбатида нафақат тиббиёт-педиатрия институтининг олимлари, шифокорлари, балки республика таълим марказининг дефектология бўлимидан келган бир гуруҳ олимлар, Тошкент Давлат тиббиёт институтининг шифокорлари, аспирант ва талабалар қатнашдилар.

Бу Арлан Генхарднинг республикамизга биринчи ташрифи эмас. Бундан бир йил муқаддам «Имкониятлар дарчаси» деб номланган йўналиш билан келиб кетган эди. Аввалги ишларнинг мақсади ёш болаларда ўтказилган муолажалар орқали уларнинг ривожланишини янада яхшилашга қаратилган тадбирлар эди. Арлан Генхард Ўзбекистонга кейинги қиладиган ташрифи давомида «Имкониятлар дарчаси» дастурини янада кенгайтириб қулоқ, бурун, томоқ касалликлари бўйича юқори малакали мутахассислар, жарроҳлар, неонатологларни олиб келишни режалаштирмоқда.

Дония ЗОКИРОВА.

Табассум

МАШҲУР КИШИЛАР ДЕЙДИ...

Альберт Эйнштейннинг хотинидан: «Нисбийлик назариясини тушунасизми», — деб сўрашибди.

У жавоб берибди:

— Йўқ, тушунмайман. Лекин мен учун энг муҳими Эйнштейннинг ўзини тушунишдир.

***

Машҳур тиббий олим Боткиндан бемор сўрабди:

— Айтингчи, озиш учун қандай машқлар фойдали?

— Бошингизни ўнгга ва чапга буриш, — деб жавоб берибди олим.

— Қачон?

— Қачонки сизни меҳмон қилишаётганда.

***

Бир куни Ревон вакили шоир Фонтенелдан шеърий асарни қандай баҳолаш кераклигини сўради.

— Жаноби олийлари, — жавоб берди адиб, — уларнинг ҳаммаси ёмон деб бемалол айтаверинг, чунки юзтасидан бор-йўғи бир-икки ҳолдагина хато қилишингиз мумкин.

***

Машҳур бастакор Рахманинов суратга тушишни ёқтирмас экан. Ресторанда ўтирганида сураткаш унга объективни тўғрилайди. Рахманинов унга қичқиради:

— Тинч қўйинг мени?

У қўли билан юзини тўсишга улгуради.

Оқшомги газетада унинг сурати шундай тагсўз билан чиқади: «Миллион турадиган қўллар».

***

Меҳмонхонадан чиқаркан, Чарли Чаплин ресторан оғаси чўнтагига чой пули деб 20 франк солиб қўйди. Эшик оға хафа бўлиб артистга деди:

— Ўтган сафар менга 40 франк бериб, соғлиғим учун ичсангиз, деган эдингиз...

— Бугун мен ўзимни анча яхши ҳис этяпман, — деб жавоб берди артист.

Иззат АҲМЕДОВ таржимаси.

Нишондорларимиз

ОҚШОМ НАВОСИ

Қайси ота-она фарзандининг соғлом бўлишини истамайди. Лекин иссиқ жон деганларидек гоҳида касаллик болаларни ўз домига тортиб қолади. Шундай пайтда уларга парвона бўлиш, дардига малҳам қўйиш фақат болалар врачининг қўлидан келади.

Шуҳрат ака қарийб қирқ йилдирки, болалар соғлиғи йўлида ҳормай-толмай ишлаб келяпти. Шифокорлик илк қадамини узоқ Денов туманидаги қишлоқ участка касалхонасидан бошлаб ўз ишлари билан оғизга тушди. Кейин Тошкентга қайтгач 15-шаҳар болалар касалхонасида ишлади, 11-болалар поликлиникасини бошқарди.

Шуҳрат Турсуновдаги ташкилотчилик қобилиятини, амалий тажриба ва касб маҳоратини пайқаган олимлар уни Тошкент Давлат тиббиёт институтининг болалар касалликлари кафедрасига ассистент бўлиб ишлашга таклиф қилдилар. 1970 йилдан 1983 йилгача у талабаларга ўзининг амалий тажрибасини ўргатди. Кафедрада ишлаган 13 йиллик даврда Шуҳрат Боситович моҳир педагог, илмий ходим ва ёшларга талабчан ва мурувватли устоз бўлиб шаклланди. Унинг қўлида таълим олган юзлаб шогирдлари ҳозирги кунда мамлакатимизнинг турли минтақаларида фарзандларимиз саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлаш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг қайси бири билан суҳбатда бўлманг, ўз устозларини катта ҳурмат билан тилга оладилар.

1983 йилда Соғлиқни сақлаш вазирлиги Шуҳрат Боситовични Педиатрия илмий-текшириш институтининг клиникасига бош врач қилиб тайинлади.

Янги лавозимдаги фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ у клиниканинг моддий-техника асосларини мустаҳкамлаш, беморларнинг даволаниши ва тиббий ходимларнинг самарали ишлаши учун бўлимларда яхши шароит яратиш, кадрлар касб маҳоратини ошириш ишларига асосий эътибор берди. Клиниканинг замонавий маслаҳатлашув ва диагностик ҳамда соғлиқни қайта тиклаш бўлимининг янги бинолари қуриб ишга туширилди. Шифохонанинг барча бўлимлари энг янги даволаш-диагностика асбоб-ускуналари билан жиҳозланди. Ҳозирги кунда барча бўлимларда Японияfrom келтирилган энг замонавий тиббий асбоб-ускуналар ишлаб турибди. Улар касаллик ташхисини ўз вақтида аниқлаш ва даволаш ишларини юқори сифатда олиб боришни таъминламоқда. Шу кунларда клиникада чала туғилган болаларни парвариш қилиш, кичик ёшли болаларни даволаш, ошқозон-ичак, жигар касалликлари, болалар соғлиғини қайта тиклаш бўлимлари, диагностик лабораториялар ишлаб турибди. Улар республиканинг барча вилоятларидан келган беморларга малакали тиббий ёрдам кўрсатмоқда. Шуни айтиш керакки, клиникада фақат бемор болаларга тиббий ёрдам кўрсатилибгина қолмасдан, уларнинг саломатлиги заиф оналарига ҳам даволаш ва соғломлаштириш муолажалари амалга оширилади. Бунинг учун клиникада оналарга тиббий ёрдам кўрсатадиган терапия бўлими ҳам фаолият кўрсатиб келмоқда. Бўлимларнинг барчасини олий тоифали врачлар бошқармоқдалар.

Болалар саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлаш, соғлом авлодни вояга етказиш дастурларини бажаришдаги фаол иштироки, педиатрия хизматини такомиллаштиришдаги меҳнатини эътиборга олиб 1997 йилда ҳукуматимиз Шуҳрат Турсуновни «Дўстлик» ордени билан тақдирлади.

— Бу — бутун жамоамизнинг эл саломатлиги йўлидаги самарали меҳнатига берилган баҳодир, — дейди Шуҳрат Турсунов.

Олий тоифали врач, тиббиёт фанлари номзоди, камтарин ва сертакаллуф дўстимиз, ҳамкасбимиз ҳамда биродаримиз Шуҳрат Турсунов 60 ёшга тўлди. Унинг қалбида яшаш ва ишлаш иштиёқи жўш уриб турибди. Машҳур америкалик ёзувчи Кристиан Боуви айтганидек «Кексайганимизда ҳам ёшлик пайтимиздагидай хушчақчақ бўлиб қолайлик. Ёшликда тўрғай каби тонг қўшиғини куйлаймиз. Қариганда эса булбул янглиғ оқшом навосини чалайлик». — Ушбу гўзал таъриф гўё Шуҳрат Турсуновга айтилгандек.

Уйғун КАРИМОВ,
Педиатрия илмий-текшириш институти бўлим раҳбари, 2-Тошкент Давлат тиббиёт институти профессори, тиббиёт фанлари доктори.
Матлуба ЖАЛИЛОВА,
Педиатрия илмий-текшириш институти клиникасининг бош ҳамшираси.

Мусоҳаба

ТЕАТРГА ЮР, БОЛАМ...

Ёш авлоднинг руҳий, маънавий олами шаклланиб боришида тарбия, илм, маърифат қаторида адабиёт ва санъатнинг ҳам юксак ўрни бор. Шуни назарда тутган ҳолда болаларнинг руҳий оламини шакллантиришнинг асосий омилларидан бири бўлган театрнинг бугунги аҳволи, унинг ёшлар билан бўлган алоқадорлигини кўздан кечириш учун Республика Ёш томошабинлар театрида бўлдик. Театрнинг бадиий раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Давлат мукофотининг совриндори Олимжон Салимов ҳамда мазкур театрнинг педагоглари — санъатшунос Ҳамидахон Маҳмудова ва мураббий Муҳаббат Ҳошимовалар билан бўлган суҳбатимизда бугунги кун театрининг маънавий-маърифий жиҳатларига кўпроқ эътиборни қаратдик.

— Олимжон ака, мулоқотимизни тўғридан-тўғри томошабин масаласидан бошласак. Ҳозир қайси бир театрнинг шу кунги муаммолари ҳақида гап кетса, албатта, томошабин камлиги тилга олинади...

О. САЛИМОВ. Шукр, бизнинг театримиз ҳар ҳолда болалар билан гавжум. Педагогларимиз, актёрларимиз доимо мактабларга, ўқув юртларига бориб давра суҳбатлари, учрашув кечалари ўтказишади. Ўқувчиларни театр томошаларига таклиф этиш, мактабларда чипталар сотувини уюштириш, албатта, ўз натижаларини беряпти. Аммо мен болалар театрга ўзлари интилиб, севиб келишларини хоҳлардим. Очиғи, мен анчадан бери ҳали бирор бир ота-онанинг ўз фарзандини театрга етаклаб олиб келганини кўрганим йўқ. Одамлар негадир лоқайд бўлиб боришяпти. Мана, театримизнинг ёнгинасида қиши билан хўроз уриштириш ўйинлари бўлади. Уйидан кўчага чиққан Эски шаҳар болаларининг бир қисми ҳар куни ўша ерда. Ёки рўпарамиздаги «Эски Жўва» бозорини қаранг. Ёш-ёш болалар йил бўйи эртаю кеч пул топиш дардида вақтларини бозорда ўтказишади. Улар орасида сув сотгани ҳам, сақичу сигарета пуллагани ҳам, қовун-тарвуз ўмаргани ҳам бор. Шуларнинг ота-онаси нима учун боласини назорат қилмайди? Суриштирмайди, тергамайди? Республика ҳукумати оилага, каттаю кичикка шунчалик ғамхўрлик қилиб, шароитлар яратиб беришга ҳаракат қилиб турган бир вақтда ота-оналар ўз болаларининг тарбияси, билими, маънавий камолоти учун озгина вақтларини, эътиборларини аяшса?! Мен ҳали бола пайтимда отам Навоийни, Фузулийни, «Чор Девон» ва «Ҳадис»ларни ўқиб берардилар. Шуларнинг бари-бари ҳали-ҳамон ёдимда. Менинг бугунги мавқеимни ҳам ўша болалигимдаги оилавий муҳит белгилаган бўлса ажабмас. Балки ўша малоҳатли дамларнинг таъсири ўлароқ менинг қадамим ҳозирда болалар театрига келиб етгандир? Театрнинг асосий вазифаси ёш авлодни комил инсон қилиб вояга етказиш ишида жамиятга кўмак беришдан иборат.

М. ҲОШИМОВА. Ҳозирги кунда театримизнинг чипталари бор-йўғи 10 сўм, холос. Лекин ўз боласидан оддий сақич учун 20 сўмини аямайдиган ота-оналар, театрга олиб келишни ўйламасликлари кишини ажаблантиради. Театр ўз чипталарини пули кўпайиб кетганидан эмас, балки томошагоҳга келишга ҳар бир оиланинг қурби етсин, деб паст нархда сотади.

— Сизнингча, бу бефарқликнинг илдизи қаерда?

О. САЛИМОВ. Оилада ва таълим тизимида. Энг аввало мактабда санъат дарсларини ўқув дастурига киритиш керак. Болаларга бошланғич синфлардан тасвирий санъат, амалий санъат, халқ ҳунармандчилиги, мусиқа, театр, кино санъатлари ҳақида чуқур ва мақсадли таълим бериш керак. Агар шу нарса амалга ошса бизнинг актёрларимиз, санъатшуносларимиз, режиссёрларимиз ҳам мактабларга бориб жон-жон деб машғулотлар ўтказган бўлардилар. «Таълим тўғрисида»ги қонун ва «Кадрларни тайёрлаш бўйича миллий дастур»дек муҳим ҳужжатларни ҳаётга татбиқ этишда айнан шу соҳага ҳам асосий эътибор қаратилса яхши бўларди.

Ҳ. МАҲМУДОВА. Ёш томошабинлар театрининг мақсади болаларга театрни томоша қилишни, уни англашни, спектаклларда акс этган ҳаётни ҳис қила олишни ўргатишдан иборат. Катталар театрлари доимо томошабинлар билан тўлиб бориши учун биз ўша катта томошабинларни болалик чоғидан театр оламига олиб киришимиз керак.

М. ҲОШИМОВА. Бола руҳияти жуда нозик ҳилқат. Уларнинг юксак дидли, онгли, санъатсевар бўлиб етишишларида барча таълим-тарбия муассасалари, маҳалла, оила биргаликда иш олиб бориши талаб этилади.

— Олимжон ака, театр бир томондан қизиқарли, кулгига, юморга бой бўлиши, иккинчи томондан эса ёш авлодни тарбиялаб, ахлоққа, одобга, покликка, эзгуликка ўргатиб бориши керак. Шу жиҳатдан олганда 60-70-йиллардаги спектакллар болаларнинг энг севимли томошаларига айланиб кетган эди. Мен ўзим ҳам очиғи, уйдан мактабда тушлик қилиш учун берилган пулларимни кўпинча Ёш томошабинлар театрига сарфлардим. «Чипполино», «Қовоқвой ва Чаноқвой», «Али ва Вали», «Суқатой-Конфетвой»лар бизнинг энг қадрдон дўстларимиз эди. Лекин сўнгги йилларнинг репертуари анчайин зерикарлидай, чамамда.

О. САЛИМОВ. Биз ҳозир эртак-томошаларга яна кенгроқ эътибор бера бошлаганмиз. Репертуаримизда ҳозир «Қайнар хумча», «Осмондан танга ёққан кун», «Эртак қаҳрамонлари», «Минг бир кеча», «Эркатой ва Карлсон» (А. Линдгреннинг «Кичкинтой ва Карлсон» асарига М. Хайруллаев ўзбек болаларига боп қилиб сайқал берган) каби спектакллар мавжуд. Биз барча ёшдаги томошабинлар учун спектакллар тайёрлаймиз. Боғча, бошланғич синф ёшидаги болалар мактабнинг юқори синф ўқувчилари ва ниҳоят балоғат ёшига етиб бўлган томошабинлар учун ўзларига мос асарлар саҳналаштирамиз ва намойиш этамиз. Катталар учун қўйиладиган кечки томошалардан эса театр учун ҳам, томошабин учун ҳам, жамият учун ҳам наф бор.

—Келгуси режаларингиз...

О. САЛИМОВ. Келажак йиллар учун ажойиб ишларни режалаштирганмиз. Халқ достонларидан «Гўрўғли», «Алпомиш», А. Навоийдан «Ҳайратул аброр» достони, эртак-пьесалардан «Қовоқвой ва Чаноқвой», «Ёрилтош», Ойбек, Ғ. Ғулом, Ш. Бошбеков, Э. Воҳидов, Ў. Ҳошимовларнинг энг сара асарлари, хорижий асарлардан «Чипполино», «Маугли», «Қор маликаси» каби эртакларни болаларимизга ҳадя этиш ниятимиз бор.

— Бу ишларни амалга оширишнинг ўзи бўлмаса керак?

О. САЛИМОВ. Нимасини айтасиз. Томошабин театрга талпиниб туриши учун театр унинг эҳтиёжига айланиши зарур. Бу эса кучли драматургия, кучли режиссура, кучли ижро ва катта моддий-молиявий имкониятларни талаб этади. Ўзингиз кўриб турибсиз — ёш томошабинлар театри биноси талаб даражасида эмас. Энг замонавий нур, ёруғлик, овоз, мусиқа воситаларисиз, декорация материаллари, реквизитларсиз томошабинга завқ берувчи гўзал, таъсирчан, етук спектакль яратиш мушкул. Бу ўз навбатида маблағ ва бинога келиб тақалади. Бола театрга келиб ўз уйида кўрмаган нарсаларини кўриши керак. У остонаданоқ ўзининг мўъжизалар оламига кириб бораётганини ҳис қилиши лозим. Бундан ташқари бизга ҳозир ёш актёрлар сув билан ҳаводек зарур. Аммо улар театримизга келишмаяпти. Шунингдек, институтларимизда болалар театри учун актёрлар тайёрлайдиган махсус гуруҳлар йўқ. Яна ёшлар театри учун режиссёрлар, драматурглар масаласи... Ўсмир ёшларимизни фикрлашга ўргатиш, уларнинг руҳий оламларига таъсир этиш учун уларнинг ўз ёшларига муносиб, саҳнада уларнинг ўзларини акс эттирадиган постановкалар керак. Лекин театримиздаги ҳозирги актёрларнинг ёшлари ўспиринлар ролини ижро этиш учун улуғлик қиляпти.

— Аммо биз бу муаммолар ҳақида ўз фикримизни изҳор этиб турганимизда видеодаги бемаъни саҳналар болаларнинг онгига ўз заҳарли таъсирини ўтказяпти...

О. САЛИМОВ. Ҳозир телевидениеда, видеосалонларда, кинохоналарда ёшлар тарбияси, руҳига зарарли, салбий таъсир этувчи фильмлар, клиплар, суратлар ҳақиқатан ҳам жуда кўпайиб кетди. Бизда эса ўшаларга қарши қўйиладиган, ёшларимизни хушахлоқли, покиза, соф маънавиятли комил инсонлар бўлиб етишишларига ҳисса бўлиб қўшиладиган асарлар бор. Уларнинг қалбини ҳар қандай ифлосликлардан сақлаб қолишга хизмат қиладиган томошаларни кўпроқ қўйиш керак. Лекин булар ҳаммаси яна ўша моддий имкониятларга келиб тақалади. Балки ҳозирча ёшларимиз бизнинг спектаклларимизда ўз муаммоларига, ўз дардларини, ўзларини ўйлантираётган ҳаётий саволларига жавоб топиша олмаётгандир. Уларнинг юракларида шундай бир ички-саволлар бўладики, улар бу саволларини ўз яқинлари, ота-оналари, ўқитувчилари билан ўртоқлаша олмайдилар. Зарурий ечимни эса кўчадан излайдилар. Аксар ҳолларда бундай нозик саволларга тасодифий кишилардан, ўзларининг «кўпни кўрган» ўртоқларидан ёки ўша беҳаё фильмлар, суратлардан нотўғри, бузилган жавобларни оладилар. Уларнинг юракларига йўл топиб, тўғри берилган тарбия эса шундай кучга эга бўладики, ўша видеоларни ўсмирлар бирор жойда кўриб қолганларида ҳам бу уларга зарарли таъсирини ўтказа олмайди. Театр эса бу ишда ўспиринларга ахлоқий-маърифий мактаб вазифасини ўтайди. Янги йилдан бошлаб бизнинг театримизда болалар учун театр-студия ташкил этилди. Санъатга қизиқувчи барча болалар бу студияга қабул қилинадилар.

Биз ўз олдимизга қўйган вазифаларимизни амалга оширишимизда телевидение билан ҳамкорликка зарурият сезяпмиз.

— Ҳар бир кишининг кўплаб орзулари, армонлари бўлади. Орзуларингиздан биттаси?

О. САЛИМОВ. Эски шаҳарда, худди шу «Эски Жўва» майдонида «Ёш томошабинлар театри» учун гўзал бир сарой қуриб берилса...

М. ҲОШИМОВА. Ҳар бир ўғил-қиз театримизга томошага келиш учун тезроқ дам олиш куни келишини кутса...

Ҳ. МАҲМУДОВА. Санъат дарслари тезроқ ўқув дастурларига киритилсаю бу дарслар болаларимизнинг энг севимли дарсларига айланиб қолса...

— Барча тилакларингиз рўёбга чиқсин!

Алишер САЪДУЛЛАЕВ суҳбатлашди.

Осмонўпар бинолар — шаҳримиз кўрки.

Миртемир Қодиров олган сурат.

Махсус «Оқшом» учун

ШАҲАР, ЙЎЛ, ВЕЛОСИПЕД

(Пекиндаги транспорт муаммосига назар)

Пекинга ташриф буюрган хорижлик меҳмоннинг эътибори кўчаларда ҳаракатланаётган велосипедларнинг ниҳоятда кўплигига тушади. Шаҳар аҳолисининг асосий қатнов воситаси велосипед бўлмаганда кун сайин кўпайиб кетаётган машиналар учун янги йўллар қуриш борасида мураккаб масалалар ва кескин экологик муаммолар юзага келарди.

12 миллионлик Пекин аҳолисига ҳар куни 290 автобус маршрути бўйича 5 минг автобус хизмат кўрсатади. Айрим йўналишларда синов тариқасида икки қаватли автобуслардан фойдаланилмоқда.

Йўналишларда хизмат қилаётган автобусларнинг кўп қисми уч эшикли бўлиб, уларнинг ҳар бирида икки-уч нафар чипта сотувчиси хизмат қилади. Чипта сотувчиларга автобус эшиклари ёнида махсус жой ажратилган, улар тиқилинчда автобус ичида у ёқдан бу ёққа юрмайдилар. Автобус ҳайдовчилари ва чипта сотувчиларининг орасида аёллар кўпчиликни ташкил этади.

Айни пайтда Пекинда янги «махсус маршрутлар» ташкил этилган. Мазкур йўналишларда ичи ёзда салқин, қишда эса илиқ бўладиган машиналар қўйилган. Оддий автобусларда чипта баҳоси 50 фэн (6 АҚШ центига тенг) бўлса, махсус йўналишга қўйилган янги автобуслар чиптасининг қиймати оддийсидан 3-4 баробар қиммат.

Пекинда жамоа хизматидаги автобуслардан келаётган даромад уларга сарфланаётган харажатни қопламайди. Шу боис ҳукумат мунтазам равишда бу тармоқни маблағ билан таъминлаб туради. Масалан, 1996 йилда бу соҳага 980 миллион юан (118 миллион АҚШ доллари) миқдорида пул ажратган.

Маълумотларга кўра, айни пайтда Пекиндаги мавжуд автобуслар сони талабга нисбатан анча кам. Автобусларнинг сонини кўпайтириш эса фақатгина маблағ масаласига эмас, балки шаҳарнинг экологик аҳволини оғирлаштирмаслик ва шунингдек, йўлларнинг тиқилинч бўлиб қолганлиги муаммосига ҳам боғлиқдир.

Катта ва кичик енгил машиналардан иборат сон-саноқсиз таксилар ҳам пекинликлар хизматида.

Сўнгги 7—8 йил давомида тор кўчаларни иложи борича кенгайтириш ва чорраҳаларга кўприклар кўтариб, машиналарнинг тўхтовсиз ўтишига имконият яратиш билан бирга шаҳарда иккинчи ва учинчи кенг ҳалқа йўллар қурилган. Юк ташийдиган катта машиналар шаҳар ичида фақатгина кечқурун соат 20.00 дан эрталаб 06.00 гача юриши мумкин. Юқори даражали ҳукумат идоралари ва хорижий давлат ваколатхоналаридан ташқари барча ташкилотлар ва шахсий енгил машиналарнинг шаҳар ичкарисидаги ҳаракати тартибга солинган. Тоқ рақамли машиналар ҳафтанинг тоқ кунларида, жуфт рақамли машиналар эса ҳафтанинг жуфт кунларида шаҳар йўлларида ҳаракатланиши мумкин.

Шуларга қарамай, бундан бир неча йил аввал бироз бўшаб қолган Пекин кўчалари ҳозирги даврда яна ниҳоятда тиқилинч. Шаҳар қатнов бошқармасининг маълумотига кўра, айни пайтда Пекин кўчаларида ҳаракат қилаётган турли машиналарнинг умумий сони 1 миллион 200 мингдан иборат бўлиб, бу рақам эса кескин кўпайиб бормоқда. Бундай вазиятда шаҳар аҳолисининг кўп қисми велосипедлардан фойдаланишга одатланганлиги ниҳоятда қўл келаяпти.

Шаҳар аҳолиси метродан ҳам фойдаланади. 1965 йилда қурилган Пекин метроси ҳалқа йўл ва уни кесиб ўтадиган тўғри йўллардан иборат. Метро йўлларининг умумий узунлиги 40 километрдан ортиқ. Метродан ҳар куни 1 миллионга яқин йўловчи фойдаланади. Билетнинг нархи 2 юан (25 АҚШ центи).

Маълумотларга қараганда, айни пайтда Пекинда ҳар бир хизматчи ва ишчи оиласида ҳеч бўлмаганда биттадан велосипед бор. Уйи ишхонадан 15-16 километр узоқликда жойлашган кишиларгина троллейбусларда ёки метрода юришади.

Ҳозир Пекинда тахминан 6-7 миллион велосипед бор. Ўртача ҳисобда ҳар куни шулардан 50 фоизи ҳаракат қилади. Шаҳар кўчаларида велосипедлар қўйишга махсус жойлар ажратилган. У ерда ҳар бир велосипедни қўйиш учун 20 фэндан ҳақ олинади. Яна бир қизиқ ҳолат: узоқда турадиганларнинг айримлари ишга боришда асосий йўлни автобус ёки метрода юриб, қолган қисмини қоровулга ташлаб кетилган ўз велосипедида давом эттириши ҳам анъанага айланган.

Пекиннинг гавжум кўчаларида тепаси ёпилган бир кишилик алоҳида ўриндиқ ўрнатилган уч ғилдиракли велосипедлардан ҳам кенг фойдаланилади. Бундай велосипедлардан фойдаланиш даромад манбаига айланган. Айримлар унинг ичига кичкина тандир ўрнатиб, батат (таъми қовоққа ўхшаган қизил картошка) пишириб сотиш билан оиласини боқади. Баъзилар бундай велосипедларни мўъжаз бир ошхонага, айримлар эса қуймоқ, қатлама ва юпқа қилиб сотадиган дўкончага мослаб олишган. Бошқа ишбилармонлар эса велосипедлар устига турли буюмлар, тувакда ўстирилган гуллар ҳамда мева-сабзавотлар юклаб сотиб юришади.

Шунингдек, Пекин шаҳрининг машина сиғмайдиган эски тор кўчаларида велосипед-араваларнинг тенги йўқ юк ташиш воситаси эканлигини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Улар бироз ўнғайсиз нарсаларни ташиш учун ниҳоятда арзон ва қулайдир. Шу боис ҳам сўнгги 15 йил давомида қурилган катта кўчаларда велосипедлар ҳаракати учун кенглиги 2-3 метр, айрим жойларда эса 3-5 метргача келадиган махсус йўллар ажратилган.

Шаҳар ичкарисидаги эски кўчаларда велосипедчилар йўлнинг икки томонидан ҳам бирдек фойдаланишади. Эрталаб ва кечқурун бундай кўчаларда велосипедлар шу даражада кўп бўладики, бунинг оқибатида баъзан машиналар юролмай қолади. Албатта, шундай ҳолатларда машина ҳайдовчилари ноилож катта йўллардан юришни маъқул кўрадилар.

Велосипед олий ўқув юртлари талабалари ва ўқитувчиларнинг ҳам асосий транспорт воситаси ҳисобланади. Маълумки, Пекинда кўплаб университетлар мавжуд. Улар одатда девор ёки панжаралар билан ўралган бўлиб, факультетлараро пиёда ҳаракат қилиш анча ноқулайдир. Махсус рухсати бўлмаган машиналар эса университет ҳовлиси доирасида юриши умуман таъқиқланган.

Шаҳар ичидаги қатор университетлар катта майдонларда жойлашгани боис бир куллиётдан иккинчи куллиётга етиб олиш анча вақт талаб этади. Ўқитувчиларнинг бир факультетдаги дарсини тугатиб, иккинчи факультетдаги дарсига улгуриб бориши учун эса ажратилган танаффус вақти етмайди. Бундай вазиятда ўқитувчилар учун велосипед асқотади.

Пекин кўчаларида кун давомида ҳаракатда бўладиган машиналарнинг тобора кўпайиб кетаётгани сабабли улар кўчаларга сиғмай қоляпти. Минглаб ишчилар ишлайдиган заводларнинг шаҳар ташқарисига кўчирилиши ва уларнинг атрофида ишчилар шаҳарчаларининг барпо этилиши шаҳар ичкарисидаги йўлларнинг тиқилиб қолиш муаммосини қисман енгиллаштирган бўлса ҳам у ечилмаган. Шу туфайли маҳаллий ҳукумат хусусий машиналарни кўпайтирмаслик тарафдори. Аммо бу тадбир мамлакат бозорларида кўп бўлган ва Хитойнинг ўзида ишлаб чиқарилаётган машиналарни сотиш заруриятига зид келмоқда.

Пекинга келган хорижлик велосипедчиларнинг кўплигини кўриб, агар буларнинг ҳеч бўлмаганда учдан бир қисми машина рулига ўтиргудек бўлса, шаҳарда қатнов масаласи нима бўлади? — деб савол беради. Сўнгги ўн йил ичида йўлларнинг кутилмаган даражада тиқилинч бўлиб кетганлигига эътибор берган пекинликлар ҳам ўзларига шундай савол беришади. Бу ҳақда шаҳарсозлар ҳам бош қотиришмоқда.

Мутахассисларнинг айтишича, шаҳар йўлларидаги бу ноқулайликларни ҳал этишнинг бирдан-бир чораси икки ва уч қаватли йўллар қуришдир.

Абдулаҳат ХЎЖАЕВ,
«Жаҳон» ахборот агентлиги мухбири,
Пекин шаҳри.

ҲИДСИЗ САРИМСОҚ

Японияда харидорларга ажойиб маҳсулот — «доктор Сайки»нинг саримсоғини таклиф қилишмоқда. Бу саримсоқ кўриниши ва мазасидан оддий саримсоқдан фарқ қилмайди, бироқ унинг ҳиди йўқ.

Уни ўстириш технологиясини «Санко» ва «Мицуи» компаниялари ишлаб чиқдилар. Саримсоқни тайёрлаш жараёни жуда жўн бўлиб, унинг бўлаклари 2-3 кун махсус кислотали қоришмага солиб қўйилади ва сўнгра қуритилади. Ана шу даврда оғизда нохуш ҳид қолдирадиган энзималар қирилиб кетади, лекин саримсоқнинг мазаси ва сифати аввалгидай сақланиб қолади.

СУПЕРСАБЗИ

Америкалик олимлар «суперсабзи» навини яратдилар. Унинг таркибидаги каротин моддаси оддий сабзиникига қараганда ўн баравар кўплиги аниқланди. Каротин эса киши организмида «А» витаминига айланади. Бу модданинг етишмаслиги ёмон оқибатларни келтириб чиқариши мумкин. Ривожланаётган мамлакатларда шу туфайли миллионлаб болалар кўзларининг яхши кўрмаслигидан қийналмоқдалар. Яратилган суперсабзига «Бета III» номи берилди.

Ажойиботлар

«ЯПРОҚ» ТЎСИҚ

Сўнгги даврда шаҳардан ташқаридаги йўлларда автомобилларнинг ёввойи ҳайвонлар билан тўқнашуви кўплаб содир бўлиб турибди. Хайриятки, эндиликда бундай ҳалокатларнинг олдини олиш йўллари излаб топилмоқда. Бунинг учун ўзидан ўткир ҳид таратувчи «япроқ»лар керак бўлади холос. «Япроқ» пластмассадан тайёрланган бўлиб, у йўл четидаги дарахт шохларига боғлаб қўйилади. Ундан таралган махсус ҳид эса ёввойи ҳайвонларни катта йўлга йўлатмайди, чунки улар бу ҳиддан ҳуркийдилар. Ана шундай синов Мюнхенда ўтказилди ва самарали натижа берди.

ЎСИМЛИКЛАР БИЛАН ГАПЛАШАДИ

Италиялик ихтирочи Валерио Санфо жуда ғаройиб асбоб ясашга муваффақ бўлди. У ясаган асбоб ўсимликлар билан бемалол сўзлашиши мумкин. Бунинг учун ихтирочи ўз қурилмасининг электродларини ўсимликларга улайди. Шунда қурилма ўсимлик танасидан «шифрланган овоз»ларни қабул қилади ва тезда таржима қила олади. Маълум бўлишича ўсимликлар ҳам «иссиқ», «совуқ», «ташнаман» сингари тушунчаларни ўз «тил»ларида баён қилар экан. Буни Милен дорилфунунининг таниқли ботаниги Клевдио Лонго ҳам тўла тасдиқлади. Унинг фикрига кўра, ўсимликлар ўзига хос чирсиллаган товуш чиқаради. Бу хилдаги чирсиллашлар эса юқоридаги каби маъноларни ҳал этаркан. Чинданам ажойиб!

БОШ ОМОН БЎЛСА ...

Япония парламентининг қуйи палатаси биноси ғаройиб усулда қурилган бўлиб, яъни бинонинг шифти шишадан. Аслида бу мамлакатда ер силкинишлари тез-тез такрорланиб туради. Шу сабабли залдаги ҳар бир ўриндиққа қутича ўрнатилган. Қутичанинг қандай хосияти бор экан, деб ўйлаётгандирсиз. Унинг хосияти шундан иборатки, агар парламент мажлиси бўлаётган пайтда ер қимирлаб қолса, ҳамма ўша қутичани бошига кийиб олади. Ахир, «Бош омон бўлса...» деган мақолнинг маъносини улар ҳам билишса керак-да.

Дилноза ҒИЁС қизи тайёрлади.

Божхона

НОПОК НИЯТДА

Баъзи кўҳна буюмлар, ноёб китоблар ва санъат асарларининг нақадар қиммат баҳоланишини биласизми? Улар умумхалқ бойлиги ҳисобланади. Баъзи нопок кимсалар эса қадриятларимизнинг бир бўлаги бўлмиш тарихий буюмларни ҳам четга пуллаб, мўмай даромад топишни ўйлайдилар.

Яқинда «Тошкент — Москва» йўналишидаги самолёт йўловчиларини божхона кўригидан ўтказиш чоғида Россия фуқароси, 1965 йилда туғилган Сергей Ястребовнинг қўл юклари ичидан 17 дона, оқ рангли металлдан ишланган қадимий тангалар топилди.

Шаҳар божхона бўлимининг 5-маскани ходимлари яна бир маънавий мерос намунасининг ноқонуний равишда четга сотилишининг олдини олдилар. Пойтахтимизнинг Яланғоч даҳасида яшовчи Вера Березовскаянинг Россияга жўнатаётган юклари ичида Республика ҳудудидан олиб чиқилиши тақиқланган 3 дона ноёб китоб борлиги аниқланди. Юқоридаги ҳолатлар бўйича, Божхона кодексининг 98-моддаси бузилганлиги қайд этилиб, суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Баҳтиёр ҲАЙДАРОВ.

Японияning Нагано шаҳрида ўтказиладиган XVIII қишки Олимпиада ўйинларининг бошланишига саноқли кунлар қолмоқда. Мамлакатимиз қорли юртлардан бўлмаса-да, аммо спортнинг қишки турлари яхши ривожланган. Масалан, Чирчиқдаги фристайл мактаби энг кучли марказлардан бири ҳисобланади. Бу спорт тури бўйича мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Олимпия чемпиони Лина Черязова оламаро шуҳрат қозонганлиги ҳам бежиз эмас.

Нагано—98

ҚИЗҒИН БЕЛЛАШУВЛАР АРАФАСИДА

Наганодаги Олимпия ўйинларида спортнинг 13 тури бўйича мусобақалар ўтказилади. Бизнинг вакилларимиз эса 3 тур (тоғ чанғиси, фигурали учиш ва фристайл) бўйича қатнашадилар. Яқин кунлар ичида Наганога борувчилар рўйхати расман тасдиқланади. Ҳозирча номзодлар энг сўнгги тайёргарлик машқларини бажармоқдалар. Тўғри, ҳозирданоқ Олимпиадада қатнашувчиларни айтишимиз мумкин: тоғ чанғи спорти бўйича Комил Ўринбоев, икки нафар фигурали учиш устаси Татьяна Малинина ва Роман Скорняковлар, фристайлчилардан Лина Черязова ва Сергей Бренерлар Олимпиада йўлланмасини қўлга киритдилар.

Куни кеча пойтахт аэропортига қўнган самолётдан 3 нафар спортчимиз — Комил Ўринбоев, Асқар Еникеев ва А. Ковалёвлар тушдилар. Жанубий Кореянинг Йонг-Пьонг шаҳрида ўтказилган Осиё Кубоги мусобақасида қатнашиш спортчиларимиз учун Олимпиадага яхши тайёргарлик вазифасини ҳам ўтади. Унда қитъадаги 9 та мамлакатдан 70 нафар спортчи иштирок этди. Вакилларимиз беллашган икки тур — слалом-гигант ва махсус слалом учишларида умидли натижаларни қўлга киритдилар. Эътиборли томони шундаки, спортчиларимиз баъзи сабабларга кўра, мусобақалар бошланишига атиги бир неча соат қолганда етиб бориб, чанғида учиш йўлларини ўрганмасданоқ тўппа-тўғри беллашувни бошладилар. Шунинг учун улар маҳоратини юксак баҳолашга асос бор, дейиш мумкин. Айни вақтда бу спортчиларимиз Олимпиада олдидан яна бир сафар тараддудини кўряптилар. Бу гал ҳам Кореяга, анъанавий, «Феникс Кубоги»да қатнашиш учун таклифнома олганлар. Бу мусобақанинг яна бир эътиборли томони шундаки, Кангвон вилояти Япониянинг Нагано шаҳри билан бир хил иқлим шароити ва жўғрофий табиий кенгликда жойлашган. Спортчиларимизнинг бу мусобақадаги мавқеи баланд, кўплаб мамлакат вакиллари улардан «ҳадиксираб» турганликлари ҳам умидли, қувонарли ҳолдир.

Миллий Олимпия жамоамизнинг яна икки нафар аъзоси — Роман Скорняков ва Татьяна Малининалар Россиядаги энг яхши сунъий муз залларида машқларни тобига етказишмоқда. Ўтган йил ниҳоясида улар «Скейт Исроил» (Матулл, Исроил), «Олтин пируэт» (Загреб, Хорватия) ва «Эн-Эйч-Кей Трофи» (Нагано, Япония) Осиё чемпионати (Чонжу, Корея) каби бир қатор халқаро мусобақаларда муваффақиятли қатнашдилар.

Фристайлчиларимиз Сергей Бренер ва Лина Черязовалар ҳам Олимпиада олдидан иккита йирик машқ-мусобақа йиғинида қатнашдилар. Лейк Плэсид (АҚШ) ва Нойштифт (Австрия) даги йиғинларда маҳоратини оширган Сергей Бренер ўзи учун янги даража — 3 марта сальто билан сакрашга ўрганди. Лина Черязова эса, 1996 йилги оғир жароҳатдан сўнг соғайиб, ҳозир икки марталик сальто машқларини бемалол бажармоқда. Айни кунларда Лина Шимолий Америкада ўтаётган Жаҳон кубогининг босқич баҳсларида қатнашмоқда.

Нагано Олимпиадасига бошқа номзодлар — Элвира Ўринбоева, Асқар Еникеев ва бошқалар ҳозир Чимёндаги машқ майдонларида шуғулланяптилар. Мураббийларнинг фикрича, улар Олимпиадада юртимиз шаънини муносиб ҳимоя қилишлари мумкин, бироқ расмий рейтинг кўрсаткичлари бўйича Олимпия қатнашчиларига қўйиладиган талабларга бир неча очко етмайди, холос. Уларнинг Олимпиадада қатнашуви юртимизда қишки спорт турларининг ривожланишига катта туртки беришини ҳисобга олиб, республика Миллий Олимпия Қўмитаси томонидан ХОК президенти жаноб Хуан Антонио Самаранчга хат йўлланди. Хат Бутунжаҳон чанғи спорти федерацияси ва Нагано Олимпиадасининг ташкилий қўмитасига юборилиб, бу масала яқинда ижобий ҳал этилиши мумкинлиги ҳақида жавоб хати олинди.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

Тошкент — қиш либосида.

Гиламда — юртимизнинг алпомишлари.

Рашид Галиев олган сурат.

ТУРФА ОЛАМ

«ИЛОНЛАР ҚИРОЛИ»НИНГ РЕКОРДИ

Малайзиялик «илонлар қироли» Али Хон Шамсуддин ўзига хос рекорд ўрнатди. У уч ҳафта давомида ўз танасида беш мингдан зиёд чаённинг «сайр қилиши»га йўл қўйиб берди. Шу вақт ичида уни чаёнлар жами тўқсон тўққиз марта чақдилар. Али Хонгача ўрнатилган рекорд соҳиби ҳиндихитойлик бўлиб, у икки ҳафта мобайнида танасига «атиги» уч минг беш юзта чаённи қўйиб юборган эди.

ЮЗ МИНГ БОҒИЧ

Германиянинг Штендал шаҳарчасида яшовчи Ҳелмут Бредман ёшлигидан... пойабзал боғичларини тўплашга қизиқарди. Эллик ёшга тўлганида у ана шу «хобби»си туфайли анча таниқли бўлиб қолди. Бредманнинг антиқа коллекцияси тўғрисида маҳаллий рўзномада қайта-қайта ёзишди. Коллекциячилар учун мўлжалланган махсус немис нашрларида Бредманнинг жилмайиб турган суратлари қўлдан қўлга ўтди. У тўплаган боғичлар жуфтлигининг сони юз мингтадан ошиб кетди.

Коллекциядан Германияда машҳур бўлган давлат арбоблари пойафзалларининг боғичлари, шунингдек, Бредманнинг бобосидан қолган узилган боғичлар ҳам ўрин олган.

БАХТ ПУЛДА ЭМАС ЭКАН...

Ғарбда олиб борилган тадқиқотлар шуни кўрсатдики, Европа ва Американинг жуда кўплаб руҳий шифохоналари аксарият ўзига тўқ одамлар билан тўлибтошган. Бойлик одамларни ақлдан оздирибгина қолмай, балки уларни депрессия (руҳий сиқилиш)га ва ўз жонига қасд қилишгача ҳам олиб келар экан. Бунга кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Машҳур адиб Жек Лондон ҳам ўз даврида бой бўлиш учун тиришиб меҳнат қилган. Бойликка эришгандан сўнг эса, энг бахтиёр дамларим камбағалликда кўрган кунларим экан, дея афсусланиб ёзган эди. Таниқли Кодак ва Савва Морозов ўз жонларига қасд қилишиб, умрларига нуқта қўйдилар. Нефть магнати Рокфеллер оғир руҳий сиқилиш оқибатида бу дунё билан хайрлашди. Мультмиллиардер Говард Хьюз эса ақлдан озиб, кун бўйи хонасини ичдан бекитиб олиб, яланғоч ҳолда узала тушиб ётиб оларкан. Бу фожиалардан уларни ўзлари эга бўлган беҳисоб бойликлари ҳам қутқаролмаганига тарих гувоҳ.

ЖЕЙМС БОНД «ҚЎЛГА ТУШДИ»

Германиянинг Керпен шаҳар полиция бўлинмасида телефон жиринглаб, «дўконда қандайдир қуролли кимса юрганлиги»ни маълум қилишди. Айтилган манзилга зудлик билан борган тезкор гуруҳ аъзолари ҳақиқатан ҳам пештахта орқасида турган қуролли кишига кўзлари тушади ва узоқ ўйлаб ўтирмасдан эшикни бузиб, ичкарига бостириб киришади. Бироқ... уларнинг кўз ўнгида реклама (тижорат) мақсадида картондан ясалган қўлида қурол тутган изқувар Жеймс Бонд бор бўй-басти билан савлат тўкиб турарди.

Мирзаали АКБАРОВ тайёрлади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислиги институтида миллий кураш бўйича шаҳримиз туманлари ўртасида қизиқарли мусобақалар бўлиб ўтди. Унда шаҳримизнинг барча туманлари ва Тошкент вилоятининг Қибрай тумани полвонлари ўз кучларини синаб кўришди. Турнирда жами 150 дан ортиқ миллий кураш усталари олтита вазн тоифаси бўйича ўз маҳоратларини намойиш этди.

Миллий кураш

ГИЛАМДА — ТУМАН ПОЛВОНЛАРИ

Финал беллашувларидан сўнг 55 килограммгача вазнда Илҳом Камолов, 60 килограммгача баҳсда Акмал Ҳусниддинов, 66 килограммгача полвонлар ўртасида Шерзод Тошпўлатов, 73,81 килограммлилар ўртасида Исоқ Позилов ва Жаҳонгир Саъдиевлар ҳурмат шоҳсупасининг энг юқори поғонасидан жой олишди.

Энг оғир — 81 килограммдан ортиқ вазнда кураш айниқса қизғин кечди. Унда Шерзод Мирзанов барча рақибларининг курагини ерга текизган ҳолда ғолибликни қўлга киритди.

Умумжамоа ҳисобида Мирзо Улуғбек тумани шарафини ҳимоя қилган миллий кураш усталари деярли барча вазнларда устун келган ҳолда биринчи ўринни эгаллашди. Акмал Икромов тумани полвонлари иккинчи, сергелиликлар эса учинчи бўлишди.

Мусобақа ғолибларига Мирзо Улуғбек туман спорт қўмитаси томонидан ажратилган қимматбаҳо совғалар топширилди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

«02»

БЕЛДАГИ ҚОРА ДОРИ

Узоқдан келаётган машина чироғини бир ёқиб, ўчирдию кейинги айланишга етиб-етмай тўхтади. Хурсандчилиги ичига сиғмай Норбек оғир юк машинаси томон қараб чопди.

— Совуқ қоттандирсиз, — деди ҳайдовчи Норбекка қараб.

— Эҳ. Бундай ҳаводан баттарини ҳам кўрганмиз. Чидаса бўлади, — оғир хўрсиниб ўрнидан бир қўзғалиб қўйди Норбек. Қўллари билан чўнтагини пайпаслаб сигаретини излай бошлади. Ярим ғижим сигарет қутисидан бир донасини олиб лабига қистирди. — Ишларим яхши бўлиб кетса бир дам оламан. Ҳаммаси, айниқса, ўзга юртларга қатнаш жонимга тегиб кетди, — деди Норбек чуқур хўрсиниб ҳайдовчига.

— Энди, оғайни, бола-чақани деб инсон нималарга мажбур бўлмайди, — деди унга далда бергандай бўлиб ҳайдовчи.

Лекин Норбекнинг ичида қандай дарди борлигини у билмасди.

Ўзаро суҳбат то Норбекнинг манзилига етгунича давом этди. Ҳайдовчи зерикмаслик учун қанчалик ҳазил-ҳузул гаплардан сўзламасин, барибир Норбек учун бу гаплар умуман кераксиз бўлиб, бу қулоғидан кириб у қулоғидан чиқиб кетарди. Унинг кўнгли чироқ ёққанда ҳам ёришмасди. Шундай кайфиятда Тошкентга кириб келди.

Норбек келишилгандек Юнусободдаги хонадонлардан бирига келиб қўнди. Мижоз мезбон таъкидлаганидек эртага куннинг иккинчи ярмида келиб уни керакли жойга олиб кетиши керак. Меҳмон мезбон қанчалик уринмасин жойга чиқиб дам олишга шошилмади. Охири эгаси чиқиб кетгач устидаги кийимини ҳам ечмасдан чироқни ўчириб ётишга чоғланди. Белидаги «товар»нинг қанчалик қимматбаҳо эканлиги унинг миясига бир дақиқа ҳам тинчлик бермасди.

Инсон бир нарсадан қаттиқ ҳаяжонга тушса тилдан қолиш даражасигача етиб боришини эшитганмиз. Норбекнинг ҳозирги аҳволи ҳам телбаникидан асло қолишмасди. Ташқаридан ҳеч қандай тазйиқ бўлмаса-да ички тазйиқ унга ўз таъсирини ўтказиб бўлганди, ниҳоятда саросимага тушганди.

Уйқу ҳам бўлмади. Кўзини қанчалик юмиб ухлашга ҳаракат қилмасин, бўлмади. Тун бўйи турли хил васвасалар билан олишиб чиқди. Шу алпозда тонг оттирди. Эрталаб унинг олдига мижоз келди. «Товар»ни керакли жойга олиб бориш лозимлигини тушунтирди.

— Тошкентнинг бир чеккаси экан-да, — дея хўрсиниб қўйди Норбек. — Энди оғайни, керак бўлганидан кейин Тошкентнинг эмас, дунёнинг ҳам бир чеккасига олиб борасиз.

—Бу гапингизни шеф эшитиб қолса нақ оёғингиздан осади. Буни менга айтдингиз, бошқа биров эшитмасин, — деди мижоз.

— Сиз менга яқин бўлиб қолганингиз учун айтдим-да, — деди Норбек ҳам ичидаги қўрқув ила юзага қалқиб чиқай деб турган ҳаяжонини билдирмасликка ҳаракат қилиб.

— Дунёнинг ишларига ҳам тушунмай қолдим, — деди вазиятни бироз юмшатишга уриниб мижоз. — Кимдир йиллаб, ойлаб қора меҳнат қиладию топгани кунига етмайди. Кимлардир эса йиллаб, ойлаб қуёш нималигини билмасдан уйида ётадию жарақ-жарақ пуллар топади. Қани бу ерда мантиқ?

Бир марта оғзидан гуллаб зўрға қутулган Норбек унинг гапларига ҳеч нима демади. Аниқроғи, бу одамдан чўчиди. Ким билади Норбек айтган гапларга мижоз шефга ёқиш мақсадида қанчалик ёлғон-яшиқ аралаштиради.

Мижоз кетди. «Товар»ни ўзингиз уйга олиб ўтасиз», дея кимга ва қаерга олиб боришини тушунтирди.

Норбек Ҳамза туманидаги уйлардан бирига йўл олди. «Газ-24» эшигини оча туриб такси ҳайдовчисига ҳақини тўлади. Кечаги довдирашлари ҳали давом этар, кўчада кимни кўрса гумон қилиб қўрқарди. Қўрққанга қўша кўринади, деганлари шу бўлса керак-да. Аммо фуқаро либосидаги тезкор вакиллар «Жиноят-қидирув бўлимиданмиз», деб ўзларини таништирганларида Норбек оёқлари бўшашиб, жонсиз бўлиб қолгандай эди. Ҳужжатларини сўрашди. «Тожикистон Республикаси фуқароси экансиз, қаерда яшаяпсиз», деб сўрашларининг ўзидаёқ Норбек шошилиб қолди. Унинг хатти-ҳаракатларидан безовталанаётганлигини сезиб қолган жиноят-қидирув бўлими ходимлари қўлидаги елим халтасида нима борлигини сўрашганида «Керакли нарса», деб қўя қолди. Чала-чулпа жавоб милиция ходимларининг шубҳасини янада кучайтирди.

Холислар иштирокида Норбекнинг халтаси текшириб кўрилганида ундан салкам бир юз йигирма грамм гиёвандлик моддаси чиқди. Аммо буниси ҳали ҳолва экан. Норбекнинг белидаги заҳри қотил эса нақд бир килоча чиқди. Белига боғлаб олинган «товар» шу тариқа фош этилди. Ҳамза тумани ички ишлар ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан шаҳримизда гиёвандлик моддаларини тарқатишга уринган кимсанинг фаолиятига барҳам берилди.

Ҳозир ушбу ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилган бўлиб, фуқаро И. Норбек ўзининг барча қилмишлари учун жавоб бермоқда, Қинғир иши уни фалокат сари бошлади.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар ИИББ ходими.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Давлат мулки қўмитаси ҳузуридаги Қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Маркази (қисқача «Марказ») Ўзбекистон Республикасининг «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуннинг 65, 105-моддаларига биноан республика ҳудудида жойлашган барча акциядорлик жамиятлари 1997 молиявий йил тугагандан кейин олти ой муддатдан кечиктирмасдан ўзларининг умумий ҳисобот йиғилишларини белгиланган тартибда ўтказишлари лозимлигини маълум қилади. Акциядорларнинг умумий ҳисобот йиғилишларини ўтказишдан олдин акциядорлик жамиятининг йиллик молиявий-хўжалик фаолияти мустақил аудиторлик ташкилотлари томонидан аудиторлик текширувдан ўтказилиши шарт.

Умумий йиғилиш ўтказиш санасидан бир ой олдин, умумий йиғилиш ўтказилиши ҳақида эълон, жамиятнинг йиллик якуний молиявий ҳисоботи, бухгалтерия баланси, фойда ва зарарлар ҳисоб варағи матбуотда чоп эттирилиши зарур.

Умумий йиғилиш ўтказиш ҳақида барча акциядорларга, шу жумладан агар жамиятнинг давлат улуши мавжуд бўлса, тегишли давлат органларига ҳам хабар берилиши керак.

Йиғилишлар ўтказилганлиги ҳақидаги маълумотлар, унинг натижалари ва акциядорлик жамиятининг молиявий ҳисоботлари ўз вақтида Марказнинг жойлардаги ҳудудий бўлимларига тақдим этилиши лозим.

Аудиторлик текширувлари, умумий йиғилишларни ўз вақтида ва қонунчиликда белгиланган тартибда ўтказмаслик ҳамда юқоридаги кўрсатиб ўтилган ҳужжатларни вақтли матбуотда чоп этмаслик ҳоллари учун энг кам иш ҳақининг 70 бароборидан 800 баробаригача иқтисодий жарималар қўлланилиши алоҳида таъкидланади.

ДАВЛАТ МУЛКИ ҚЎМИТАСИ.

МАТБАА МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР ВА КОМПЬЮТЕР ГРАФИКАСИ ВА САНОАТ ДИЗАЙНИ СОҲАСИДА ФАОЛИЯТ ЮРИТАЁТГАН ФИРМА ВА КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар ҳокимлигининг лотереяларни ташкил қилиш бўйича бошқармаси «Тошкент» лаҳзали пуллик лотереяси иккинчи чиқарилиши ўтказилиши арафасида лотереянинг реклама плакатини тайёрлаш юзасидан танлов эълон қилади. Танловда мулкчиликнинг шакли ва қайси идорага тегишли бўлишидан қатъи назар хоҳловчи фирма ва корхоналар иштирок этишлари мумкин.

Танлов ғолибининг бош мукофоти — ўзи ишлаб чиққан плакатни тайёрлаш юзасидан буюртманинг бутун ҳажмини жойлаштириш бўлади.

Танлов ишларини топшириш муддати 1998 йил 15 февралгача давом этади.

Танлов шартлари бўйича маълумотларни 133-91-87 телефони орқали ёки қуйидаги манзилдан: Мовароуннаҳр кўчаси, 6-уй, 46-хона (Тошкент шаҳар ҳокимлиги эски биносининг 3-қавати)дан олишингиз мумкин.

Тошкент шаҳар дезинфекция станциясининг хўжалик ҳисобидаги туман дезинфекция станциялари корхоналар, муассасалар, ижара ташкилотлар ва хусусий уйларда яшовчилар билан пашшалар, суваракляр ва кемирувчиларни йўқотиш юзасидан 1998 йилга шартнома тузади.

Туман дезинфекция станцияларининг манзиллари:

- Юнусобод туман дезинфекция станцияси—Папанин кўчаси, 19-уй. Тел: 133-11-56.
- Миробод туман дезинфекция станцияси—Помир кўчаси, 13-уй. Тел: 191-13-64.
- Ҳамза туман дезинфекцияси—Ўш кўчаси, 34-уй. Тел: 191-53-48, 191-47-73.
- Чилонзор туман дезинфекция станцияси—Аллея боши берк кўчаси, 65-уй. Тел: 45-37-41, 45-37-55.
- Акмал Икромов туман дезинфекция станцияси — 22-мавзе. «Москваликлар шаҳарчаси». Тел: 74-19-96.
- Шайхонтоҳур туман дезинфекция станцияси — Санитария-дезинфекция жамоа корхонаси. Тел: 144-30-35, 144-27-94, Қоратош кўчаси. Киев боши берк кўчаси, 1-уй.
- Собир Раҳимов туман дезинфекция станцияси — У. Юсупов кўчаси, 108-уй. Тел: 41-19-35, 41-80-84.
- Сергели туман дезинфекция станцияси—Мардлик кўчаси, 56-уй. Тел: 58-52-44.
- Яккасарой туман дезинфекция станцияси—М. Мироқилов кўчаси, 9-а уй. Тел: 56-31-15.
- Бектемир туман дезинфекция станцияси—Ҳ. Бойқаро кўчаси, 49-уй. Тел: 195-26-06.
- Тошкент шаҳар дезинфекция станцияси—Қорасарой кўчаси, 341-уй. Тел: 48-74-73, 48-79-93.

Иш вақти — ҳар куни соат 8.00 дан 17 гача.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги рухсат этмаган ташкилотлар ва шахсий кишилар тарафидан дезинфекция ва дератизация ишларини бажаришга шартнома тузиш ва буюртма асосида ишлаш ман қилинади.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий таъминот вазирлиги ҳузуридаги Пенсия жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлинмаси жамоаси республика пенсия жамғармаси бошқаруви раисининг собиқ ўринбосари

Лола Каримовна МУҚУМБОЕВАнинг

вафоти муносабати билан марҳуманинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

***Телефонлар:* хатлар – 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.**

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 209

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0973. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 9.272 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.